

VASA UNIVERSITET
Humanistiska fakulteten
Institutionen för nordiska språk

Tiina Savela

Bakgrund, motivation och attityder hos invandrarna i Vasa
– en fallstudie

Vasa 2007

INNEHÅLL

TIIVISTELMÄ	5
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte	8
1.2 Metod	9
1.3 Material	10
2 DEFINITION AV CENTRALA BEGREPP	12
2.1 Invandrare	12
2.2 Attityd	12
2.3 Motivation	14
2.4 Språksociologi	15
3 INVANDRARNA I FINLAND	17
3.1 Invandrarna i Vasa	19
3.2 Invandrarspråk	21
4 INVANDRARNA I SVERIGE	23
5 LAGAR OCH BESTÄMMELSER	25
6 NEGATIVA ASPEKTER PÅ INVANDRING	29
7 UNDERVISNING AV INVANDRARNA	32
8 GENOMGÅNG AV SVAREN PÅ FRÅGEFORMULÄRET	36
8.1 Studerandenas bakgrund	36
8.2 Orsaken till invandringen samt familj	37
8.3 Utbildning och arbete	38
8.4 Språkkunskaperna	40

8.5 Relation till det svenska språket	41
8.6 Relation till det finska språket	42
8.7 Kunskaper i svenska och finska	44
8.8 Tankar om språk	45
8.9 Tankar om finländare	47
8.10 Tankar om finsk- och svenskspråkiga	51
9 SAMMANFATTANDE DISKUSSION	54
LITTERATUR	56
BILAGOR	
Bilaga 1. Frågeformuläret för studerandena	59
Bilaga 2. Frågeformuläret för läraren	63
TABELLER	
Tabell 1. Antalet invandrare till Finland per år	17
Tabell 2. Länder därifrån asylsökande har kommit till Finland år 2006	18
Tabell 3. Antalet invandrare till Vasa per år	20
Tabell 4. Invandrarspråk i Finland	21
Tabell 5. Invandrarspråk i Vasa	22
Tabell 6. Antalet invandrare till Sverige per år	23
Tabell 7. Länder därifrån asylsökande har kommit till Sverige år 2006	24
Tabell 8. Studerandenas bakgrund	37
Tabell 9. Kunskaper i svenska	44
Tabell 10. Kunskaper i finska	44
Tabell 11. <i>Det är viktigt att kunna svenska</i>	45
Tabell 12. <i>Det är viktigt att kunna finska</i>	45
Tabell 13. <i>Det är lätt att lära sig två nya språk</i>	46
Tabell 14. <i>Jag behöver både svenska och finska när jag bor i Finland</i>	46
Tabell 15. <i>Inåtriktade-utåtriktade</i>	47
Tabell 16. <i>Ledsna-glada</i>	48

Tabell 17. <i>Lata-flitiga</i>	48
Tabell 18. <i>Försiktiga-modiga</i>	48
Tabell 19. <i>Seriösa-lekfulla</i>	49
Tabell 20. <i>Hjälpsamma-ointresserade</i>	49
Tabell 21. <i>Ovänliga-vänliga</i>	49
Tabell 22. <i>Fördomsfulla-fördomsfria</i>	50
Tabell 23. <i>Ointelligenta-intelligenta</i>	50
Tabell 24. <i>Orättvisa-rättvisa</i>	50
Tabell 25. <i>Ovänliga mot invandrare-invandrarvänliga</i>	51
Tabell 26. <i>Kommer för sent-kommer i tid</i>	51

VAASAN YLIOPISTO**Humanistinen tiedekunta****Pohjoismaisten kielten laitos****Tekijä: Tiina Savela****Pro gradu tutkielma: Bakgrund, motivation och attityder hos invandrarna i Vasa – en fallstudie****Tutkinto: Filosofian maisteri****Oppiaine: Ruotsin kieli****Työn ohjaaja: Christer Laurén****Valmistumisvuosi: 2007****Sivumäärä: 64**

TIIVISTELMÄ

Tutkielmani päätavoite on tutkia Vaasassa asuvien maahanmuuttajien taustaa, motivaatiota kieltenoppimiseen sekä asenteita kieliä kohtaan. Toisena päätavoitteenani on kartoittaa maahanmuuttajatilannetta Suomessa ja erityisesti Vaasan kaupungissa. Vertailukohteena käytän maahanmuuttajatilannetta Ruotsissa. Tutkielmani metodi on pääosin kvalitatiivinen, mutta joidenkin asioiden käsittelyssä apuna ovat olleet myös kvantitatiiviset menetöt. Tutkimusmateriaalini koostuu lähinnä maahanmuuttajaopiskelijoiden vastauksista laatimaani kyselylomakkeeseen. Vertailukohteena ja tärkeänä materiaalina tutkimuksessani olen käyttänyt Tom Holttin ja Kjell Herbertsin (2006) tekemää kyselyä *Vaasa kaksikielisenä ja monikulttuurisena kaupunkina – Vasa som tvåspråkig och mångkulturell stad*.

Maahanmuuttajatilanteen kartoituksesta käy ilmi se, että Suomi ottaa vastaan Ruotsiin verrattuna vähän maahanmuuttajia. Maahanmuuttajien lukumäärän odotetaan kuitenkin kasvavan Suomessa tulevaisuudessa. Eri kieliryhmiä on edustettuina niin Suomessa kuin Vaasan kaupungissakin useita. Vaasan kaupunki ottaa pienestä koostaan huolimatta vastaan viidenneksi eniten maahanmuuttajia Suomessa.

Kyselyyni vastanneet maahanmuuttajat muodostavat taustaltaan hyvin heterogeenisen ryhmän: lähes kaikki edustavat yksin ikäluokkaansa, kotimaataan ja kieltään. Tutkimusryhmäni suhtautui ruotsin kieleen positiivisemmin kuin suomen kieleen, ja sama koskee näiden kieliryhmien edustajia. Holttin ja Herbertsin tutkimuksen mukaan suomalaiset (niin suomen- kuin ruotsinkielisetkin) käyttäytyvät itse mielestään huonosti maahanmuuttajia kohtaan, mutta tutkimukseni mukaan maahanmuuttajat itse kokevat tulevansa kohdelluksi melko hyvin. Kaiken kaikkiaan maahanmuuttajilla on melko positiivinen kuva suomalaisista. Tutkimusryhmäni kanta kuitenkin on, että ruotsinkieliset ovat ystävällisempiä heitä kohtaan kuin suomenkieliset.

AVAINSANAT: attityd, motivation, invandrare, svenska

1 INLEDNING

I hela världen lever det ca 20,5 miljoner människor som har varit tvungna att lämna sitt hemland och flytta till andra länder. Orsaken till att man flyttar från sitt hemland kan vara t.ex. krig, miljökatastrofer eller extrem fattigdom i hemlandet. Vanligtvis flyttar man till hemlandets grannländer men en del flyttar också längre bort. Under de senaste tio åren har mellan 700 och 3400 människor varje år sökt asyl i Finland. (Utlänningsverket 2004.)

I Finland lever det nuförtiden mer invandrare än någonsin och enligt Undervisningsministeriet (2002) kommer antalet ännu att öka i framtiden. Det stora antalet invandrare kommer i framtiden att ställa stora krav bl.a. på lärarna i Finland eftersom att undervisa invandrare inte är likadant som att undervisa människor med samma bakgrund som läraren själv har. Att undervisa invandrare är en utmaning för läraren mest på grund av kulturella skillnader, och det kan också vara en svårighet att läraren ofta inte förstår invandrarens modersmål vilket ökar väsentligheten av kroppsspråk, gester och miner i undervisningen.

Att lära sig språken i sitt nya hemland är den viktigaste faktorn som hjälper en invandrare att bli en del av det nya samhället. Språket hjälper invandrarna i vardagliga ärenden, skolan och arbetet när de kan kommunicera med finsk- och svenskspråkiga finländare. Att lära sig ett nytt språk som barn går vanligtvis ganska smidigt men att lära sig ett helt främmande språk som vuxen kräver mer arbete. Situationen kan också bli ännu mer krävande när man i vissa städer i Finland rekommenderas att lära sig både finskan och svenskan. Trots att man kunde tänka sig att det är svårt att lära sig språk som vuxen är det inte något som är omöjligt. T.ex. Laurén (2006: 133) har i sin forskning kommit fram till att det är möjligt att också som vuxen lära sig flera språk.

Jag blev intresserad av attityder när jag skrev min kandidatseminarieuppsats (Savela 2005) om högstadieelevernas attityder till svenska språket och svenskspråkiga individer i en enspråkig stad. I den undersökningen fick jag fram att högstadieeleverna inte alls har så negativa attityder som det mycket talas om i medierna, utan attityderna var

ganska neutrala. Trots det var deras vitsord i svenska språket ganska dåliga vilket kan förklaras med bristen på motivation. En stor del av eleverna var av den åsikten att de inte kommer att behöva svenska språket i framtiden i sina studier eller senare i arbetslivet. Om motivation saknas är det mycket svårt att lära sig ett nytt språk.

1.1 Syfte

Syftet med detta arbete är som rubriken redan tyder på att studera invandrarna i staden Vasa. Jag kommer att ta upp följande aspekter om dem:

- Bakgrund
- Motivation
- Attityd

Med bakgrund menas i detta arbete faktorer som invandrarnas ålder, ursprungliga hemland och modersmål, hur länge de har varit i Finland och varför de har flyttat till Finland. Till motivation hör invandrarnas tankar om finska och svenska samt orsakerna bakom det att de studerar svenska (och finska) här. Attityderna överlappar ibland motivationen och vice versa men det som är en klar attityd är vad invandrarna tänker om oss finländare. Alla dessa tre aspekter som jag kommer att studera i detta arbete hör samman på så sätt att de påverkar starkt människans inläring av det nya hemlandets språk, samt på anpassningen i ett nytt land och samhälle.

I detta arbete kommer jag också att kartlägga invandrarsituationen i Finland med speciell fokus på staden Vasa. Jag kommer att klargöra t.ex. vilka lagar och bestämmelser berör invandrarna, hur många invandrare finns här i Finland och som jämförelse ska jag också redogöra för hurdan situationen är i Sverige. Kartläggningen ger viktig och aktuell information om invandrarsituationen och den behövs för att placera denna undersökning i rätt perspektiv

1.2 Metod

Denna undersökning består av två delar. Syftet med den första delen är att kartlägga invandrarsituationen i Finland. Kartläggningen gör jag med hjälp av olika statistik som beskriver förändring i invandrarantalet samt faktorer som gäller olika nationaliteter och språkgrupper som invandrarna i Finland representerar. Första delen av denna undersökning är alltså mest kvantitativ och utgör också en viktig grund för resten av undersökningen. Den andra delen där jag presenterar och analyserar studerandenas svar på ett frågeformulär är mer kvalitativ. Där koncentrerar jag mig mest på studerandenas åsikter och attityder vilket alltså är ett tecken på kvalitativ forskning, men kvantitativa inslag finns också i form av tabeller där jag har samlat studerandenas svar för att få dem klarare fram.

En metod som har en stor roll i denna undersökning är den semantiska differentialen. I den semantiska differentialen använder man två motsatser och en skala mellan dem, i det här fallet bra/dåligt, ja/nej samt olika adjektivpar och en skala från ett till fem vilken man använder för att beskriva hur stark svararens åsikt är. Den semantiska differentialen är ett av de bästa sätten att få fram attityderna eftersom bedömningen av svaren är indirekt: den semantiska differentialen anknyter associationerna till en skala så att den som svarar inte behöver kunna svara direkt *ja* eller *nej*, och på det sättet inte behöver känna att man svarar fel. Den semantiska differentialen är ett bra sätt att testa attityder speciellt hos invandrarna, eftersom det inte kräver att man kan uttrycka sig på svenska väldigt avancerat utan man ska bara kunna förstå motsatserna och ringa in alternativet som bäst beskriver ens egna åsikter. Skillnaden mellan Likerts skala och semantisk differential är att i Likerts skala är motsatserna ofta *av annan åsikt* och *av samma åsikt* när de i en semantisk differential kan vara t.ex. *ful* och *vacker*. (Turunen 2001: 42; Einarsson 2004: 205).

Synpunkten i denna undersökning är språksociologisk eftersom jag undersöker invandrare från ett samhällsligt perspektiv. Jag undersöker hur samhället har påverkat och påverkar invandrarnas attityder till finska och svenska samt motivationen att lära sig dem.

1.3 Material

Materialet består av 11 svar på ett frågeformulär. Frågeformuläret besvarades av invandrare som studerar svenska på invandrarlinjen vid Evangeliska Folkhögskolan i Österbotten (EFÖ) som ligger i Vasa. Studerandena svarade på frågorna vid EFÖ i en klassrumssituation den 15 mars 2007 och det tog mellan 10 och 20 minuter för alla i gruppen att svara. Läraren var närvarande och hon tillsammans med mig hjälpte studerandena när de hade frågor eller inte visste betydelsen av några ord. Som bakgrundsmaterial har jag också en intervju med invandrarnas svensklärare samt en stor enkätstudie gjord av institutet för finlandssvensk samhällsforskning vid Åbo Akademi i Vasa (se Holtti & Herberts 2004).

Frågeformuläret består av tio delar som var och en har en rubrik som beskriver frågornas tema. De fyra första delarna består alla av tre öppna frågor och delarna har följande rubriker: *Du och din familj*, *Din bakgrund*, *Din relation till det svenska språket* och *Din relation till det finska språket*. Under den första delen finns frågor som handlar om den respektive invandraren (när han eller hon har flyttat till Finland, varifrån och varför) samt om invandraren har familj här i Finland eller någon annanstans. Svaren på *Du och din familj*-delen behandlas i kapitel 8.2. Under *Din bakgrund* finns frågor om invandrarens utbildning, arbetssituation och övriga språkkunskaper och svaren på dem behandlas i kapitlen 8.3 och 8.4. De två följande delarna som handlar om invandrades relation till svenska och finska språket innehåller i princip samma frågor: om invandraren studerar eller har studerat de respektive språken tidigare, om invandraren använder språken i omgivningen och orsaken till att invandraren vill lära sig svenska/finska. Dessa delar behandlas i kapitlen 8.5 och 8.6. De följande fyra delarna har följande rubriker: *Dina kunskaper i svenska*, *Dina kunskaper i finska*, *Dina tankar om språk* och *Dina tankar om finländare*. De först nämnda två frågegrupperna behandlas i kapitel 8.7, invandrarnas tankar om språk presenteras i kapitel 8.8 och deras tankar om finländare i kapitel 8.9. I de frågegrupperna har jag valt att använda semantisk differential som teknik.

Intervjun med forskningsgruppens lärare gjorde jag för att få en bra helhetsbild av gruppen men också därför att jag ville veta hurdan bakgrund läraren har. Frågeformuläret (se Bilaga 2) som jag bad läraren att fylla i innehåller frågor om lärarens utbildning och hennes åsikter om vilka skillnaderna är mellan undervisning av invandrarna och ”vanlig” undervisning, frågor om studier vid Evangeliska Folkhögskolan, samt frågor om studerandenas språkkunskaper och språklig utveckling. I samband med att läraren fyllde i frågeformuläret frågade jag också muntligt om t.ex. studerandenas situation, deras språk samt läroböcker och annat material som används i undervisningen.

Den stora enkätstudien av Holtti & Herberts har som rubrik *Vaasa kaksikielisenä ja monikulttuurisena kaupunkina – Vasa som tvåspråkig och mångkulturell stad* och den genomfördes i slutet av år 2005. Enkäten skickades till 2400 Vasabor. Av dessa 2400 representerade 387 andra modersmål än finska och svenska och av dem svarade 133 (34 %) på enkäten. Undersökningen är indelad i sex olika delområden med följande rubriker: Bakgrundsuppgifter om svarspopulation, Den språkliga vardagen, Språket i arbetslivet, Den språkliga servicen, Det tvåspråkiga Vasa och Det mångkulturella Vasa. I detta arbete kommer jag inte att presentera eller analysera alla dessa delar utan ta som jämförelse sådana faktorer som går att jämföras med temaområden i detta arbete; bakgrund, motivation och attityd och eventuellt några andra aspekter som forskarna har kommit fram till.

2 DEFINITION AV CENTRALA BEGREPP

I detta kapitel kommer jag att presentera de mest centrala begreppen för detta arbete: invandrare, attityd, motivation och språksociologi. Definitionerna är mycket viktiga eftersom de fyra ovannämnda begreppen inte är sådana som man lätt förstår exakt.

2.1 Invandrare

Begreppet *invandrare* används allmänt som överbegrepp för alla människor som är utländska medborgare och flyttat till ett annat land. Till Finland kan invandrarna ha kommit av olika orsaker och orsaken bestämmer vad invandraren officiellt kallas. Kvotflyktingar är utlänningar som innan de anländer till landet har fått uppehållstillstånd. Regeringen i Finland bestämmer antalet kvotflyktingar som tas emot till Finland per år. Asylsökande är sådana utlänningar som redan befinner sig i landet och söker asyl men inte ännu har fått beslutet. När asylsökande får sina positiva besked att de får stanna i landet blir de flyktingar. En viktig orsak till invandringen är också familjen, om t.ex. någons make, mamma eller pappa har fått uppehållstillstånd i Finland har t.ex. maken, barnen och föräldrarna rätt att också flytta till Finland. (Migrationsverket 2007.) Detta kallas i Finland för familjeåterföreningsprogram (Arbetskraftsbyrån 2005). Som jag redan har nämnt använder jag i detta arbete bara begreppet invandrare för klarhetens skull. I alla siffror ingår dock kvotflyktingarna, flyktingarna och de som kommit genom familjeföreningsprogrammet om inte annat nämns i samband med siffrorna.

2.2 Attityd

Enligt den klassiska definitionen av Platon formas attityderna av tre olika aspekter hos en människa: kognition, emotion och agerande. Kognitionen innebär att en människa har ett visst vetande och en övertygelse om någonting, och emotion att saken väcker känslor av olika slag. I denna uppsats kan jag nämna som exempel en invandrares

attityd till finska språket. Invandraren kan veta något om språket, att det är majoritetsspråket i Finland och att det är viktigt att kunna finska i Finland, men han eller hon kan känna att språket är svårt och onödigt om man flyttar tillbaka till hemlandet. Båda aspekterna, kognition och emotion, påverkar alltså attityderna hos en människa mycket starkt. Den sista aspekten, agerande, är den som orsakar någon slags handling beroende på hurdana kognitiva och emotionella aspekter påverkar människan. Till exempel invandraren som tycker att finskan är viktig om man bor i Finland men längtar till hemlandet där finskan är till ingen nytta alls kan bestämma sig för att inte delta i någon språkkurs, eller delta men vara ovillig att lära sig finska. (Baker 1995: 12.)

En föregångare i flerspråkighetsforskning, Colin Baker, baserar sin egen definition av attityderna på Platons klassiska definition. Enligt Baker (1995: 15) är attityden och agerandet inte alltid konsekventa. En människa kan ha en negativ attityd men agera så att det verkar som om attityden skulle vara positiv. Baker (1995: 29) påstår också att attityder till språk fungerar som ett överbegrepp som har olika andra attityder som underbegrepp, t.ex. attityder till språkstudier, till dialekter, samhällen. På detta sätt är attityder till språk en mångdimensionell fråga och går inte att grundligt forska i: det är i flera fall omöjligt att få reda på vad den egentliga grunden till någons attityder är.

Attityderna är något som forskarna brukar dela i olika grupper och som exempel kan jag nämna två grupper som enligt min åsikt beskriver två mycket vanliga aspekter hos attityderna: instrumentell attityd och integrativ attityd (se t.ex. Turunen 2001). I Turunens (2001) doktorsavhandling beskrivs de ovannämnda attitydtyperna på följande sätt: studenter som tycker att deras språkkunskaper blir till nytta i arbetslivet har instrumentella attityder till språkinläringen medan de som vill lära sig språk för att få nya vänner och lära känna nya kulturer har integrativa attityder till språkinläringen. Om en människa alltså har instrumentella attityder till språk vill han eller hon nå någonting med hjälp av språket men om människan har integrativa attityder vill han eller hon bli en del av målspråkets kultur, d.v.s. integrera sig i den nya kulturen. Enligt Mustila (1990: 14) är attityderna objektanknutna, dvs. attityderna uppstår genom t.ex. språkinlärares erfarenheter av språkundervisningen eller av målspråkstalande människor. Mustila (1990: 23) nämner också att attityder, inställning och intresse

betyder mycket för en människas motivation. Dessutom hör de alla fyra mycket nära ihop och är därför inte lätta att beskriva.

2.3 Motivation

Motivation är något som hos en människa är mycket svårt att mäta och bedöma, såsom också attityderna är (Haagensen 2007: 13). Skillnaderna mellan attityd och motivation är enligt Ruohotie (1982: 7-8) att förändringen i attityderna kan vara svår och långsam d.v.s. attityderna är relativt varaktiga medan förändringen i motivationen kan vara snabb eftersom den vanligen bara hör samman med en viss situation. Attityderna är också sådana som påverkar kvaliteten av en handling medan motivationen avgör med vilken kraft och energi man utför handlingen (Ericsson 1989: 116).

Med begreppet *motivation* beskrivs ofta faktorer som formar grunden för en handling (Haagensen 2007: 31), i det här fallet är den alltså drivkraften till varför en invandrare vill lära sig svenska och/eller finska. Motivationen brukar delas i två olika typer av motivation: inre motivation och yttre motivation (se t.ex. Ericsson 1989: 116, 172; Haagensen 2007: 32-33; Ruohotie 1982: 9). Inre motivationen kommer, såsom namnet också tyder på, från individen själv. Den innebär bl.a. individens kognitiva vetande samt känslorna och energin han eller hon behöver för att utföra handlingen. Yttre motivationen hör till en situation där faktorerna från omgivningen påverkar motivationen. De påverkande faktorerna kan vara t.ex. pengar, olika föremål och beröm. I fallet av min undersökning kunde ett exempel på inre motivation vara att en studerande vill lära sig både finska och svenska för att komma in i ett universitet i Finland, och yttre motivation att föräldrarna har lovat betala en viss summa pengar som belöning till studeranden om han eller hon lär sig språken.

2.4 Språksociologi

Språksociologin är ett delområde inom lingvistik där man studerar språk (både egenskaper hos ett språk och användning av det) från en samhällig synvinkel. Det är mycket vanligt att språkliga fenomen och användning av olika språk i olika situationer beskrivs och motiveras med det som händer eller har hänt i samhället. (Downes 1998: 9-11.)

Orden sociolingvistik och språksociologi används ofta som synonyma men det finns en betydelseskillnad mellan dem. Enligt Einarsson (2004: 14) är skillnaden i synvinkeln: i *sociolingvistik* är språket i huvudrollen och samhällliga faktorer och förändringar påverkar det, medan i *språksociologin* är det samhället som är i huvudrollen och språket är ett delområde av den. Dessa olika synpunkter kallar Einarsson (2004: 14) också för mikroperspektiv (sociolingvistik) och makroperspektiv (språksociologi). Mikroperspektiven är ofta lingvisternas perspektiv och de kan ha forskningsområden som t.ex. hur språkliga varieteter förhåller sig till individens etnicitet. Makroperspektivet som ofta är sociologernas perspektiv kan däremot forska t.ex. i attityder till språk i ett samhälle. När man alltså jämför mikro- och makroperspektivet med varandra märker man att inom mikroperspektivet forskar man i mindre detaljer än inom makroperspektivet, såsom namnen också tyder på. Benämningarna som båda är mycket viktiga för förståelsen av helheten är alltså mycket passande. I detta arbete behandlar jag enligt Einarssons uppfattning invandrarnas språk från både sociolingvistisk (mikroperspektiv) och språksociologisk (makroperspektiv) synpunkt men har valt såsom t.ex. Einarsson själv att kalla det hela bara för språksociologi för klarhetens skull.

Trots att språk och samhälle är så nära knuten till varandra är de ändå två skilda faktorer. Enligt Einarsson (2004: 17) finns det tre sorters samband mellan dem:

1. Samhällsstrukturen påverkar språkliga beteendet (mikroperspektiv)
2. Språket påverkar samhällsstrukturen (makroperspektiv)
3. Språk och samhälle påverkar varandra

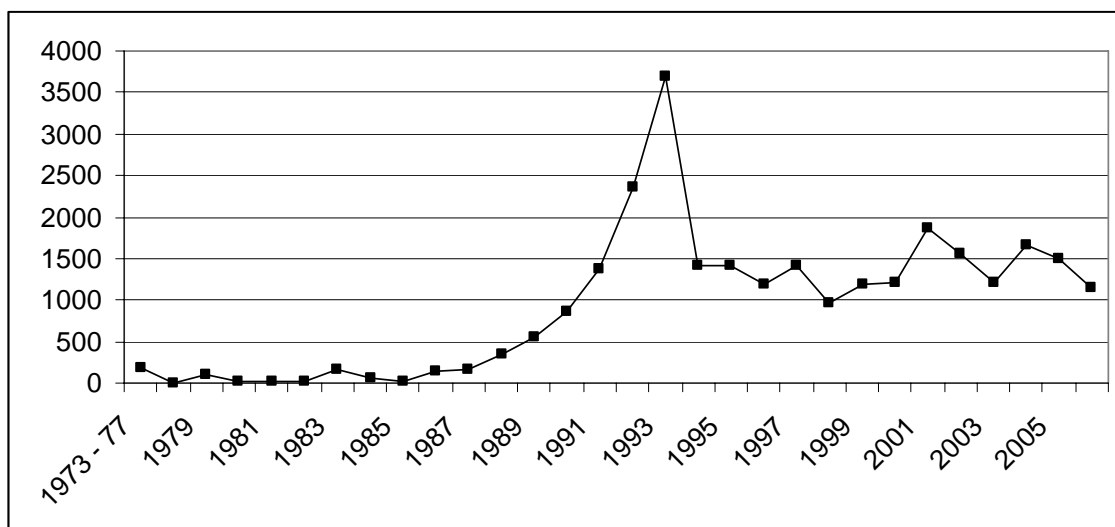
De två först nämnda har jag redan i mildare former presenterat ovan men den tredje är enligt min åsikt den som i verkligheten kan hända ganska ofta. Om man tänker t.ex. situationen med invandrarna i Finland: det finska samhället påverkar säkert deras språk t.ex. så att de unga invandrare börjar blanda finskan eller svenskan med sitt modersmål och använda det som sitt eget pidginspråk med andra ungdomar med samma språk, medan invandrares språk kan också påverka det finska samhället t.ex. genom att det kommer skyltar, böcker och tv-program på invandrares eget modersmål. De här tre sambanden mellan språk och samhälle är enligt min åsikt mycket viktiga i det nutida samhället som hela tiden blir mångspråkigare och mera mångkulturellt.

När det gäller forskning inom sociolingvistik är det oftast empirisk kunskap man utgår ifrån och forskningarna utgörs mestadels med en kvalitativ synvinkel. Tekniker i materialinsamlingen som ofta är i bruk i sociolingvistiska forskningar är t.ex. observationer, intervjuer och frågeformulärer. (Milroy & Gordon 2003: 2.) En klar majoritet av forskningarna baserar sig fortfarande på muntliga intervjuer men det kommer hela tiden mer undersökningar i vilka man har använt en skriftlig frågeformulär (Milroy & Gordon 2003: 51). Fördelen med ett frågeformulär är att man kan vid behov nå en väldigt stor informantgrupp lika lätt som en mindre, och man kan också göra materialinsamlingen utan att informanterna behöver bli distraherad av en främmande forskare som är på plats. Sociolingvistikens kännetecknas dock mest av den muntliga intervjun och orsaken till det kan vara att då kommer intervjuaren mycket närmare informanten och kan samtidigt som han eller hon frågar någonting observera informantens språk och minner vilka ibland kan ge mer än orden.

3 INVANDRARNAS I FINLAND

De färskaste uppgifterna när det gäller antalet invandrare i Finland kommer från år 2006. Enligt Arbetskraftsbyrån har Finland Mellan åren 1973 och 2006 tagit emot sammanlagt 27757 flyktingar. I siffran ingår kvotflyktingar, asylsökande och de som har kommit till Finland inom ramen för familjeåterföreningsprogrammet. (Arbetskraftsbyrån 2006a.) Följande tabell presenterar antalet människor som har fått uppehållstillstånd i Finland mellan åren 1973 och 2006.

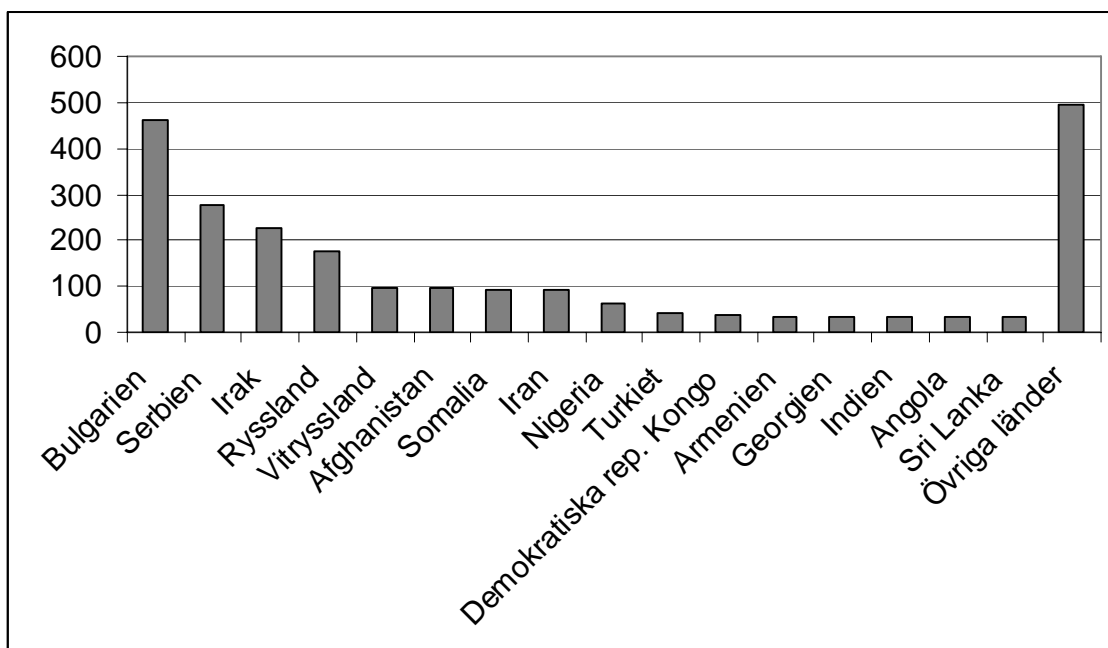
Tabell 1. Antalet invandrare till Finland per år (bygger på statistik från Arbetskraftsbyrån 2006a)

Tabell 1 ovan presenterar hur antalet flyktingar under åren 1973 till 2006 först har varit relativt liten och sedan i början av 1990-talet ökat kraftigt. Orsaken till detta resoneras jag kring under kapitel 3.1. Under 1970- och 1980-talen har antalet invandrare som har kommit till Finland varit mycket litet. Under de årtiondena var flyttningen från Finland mycket vanligare än flyttningen till Finland (Arbetskraftsbyrån 2006b). På internationell nivå ligger Finland ganska lågt på listan när det gäller antalet mottagna invandrare. Om man jämför t.ex. med Sverige så märker man en stor skillnad: mellan 1973 och 2005 har Finland tagit emot 26 615 invandrare när Sverige har mellan 1980 och 2005 tagit emot hela 486 742 invandrare. I Sveriges siffra finns med bara kvotflyktingar,

skyddsbehövande (flyktingar) och familjemedlemmar, det hela antalet människor som har flyttat från utlandet till Sverige mellan de ovannämnda åren är 929 148 och i den ingår också t.ex. adoptivbarn och studerande från utlandet. (Siffrorna bygger på statistik från Arbetskraftsbyrån 2006a och Migrationsverket 2007a). I Tabell 2 nedan representeras hemländer för invandrare i Finland.

Tabell 2. Länder därifrån asylsökande har kommit till Finland år 2006 (utgående från Arbetskraftsbyrån 2006a).

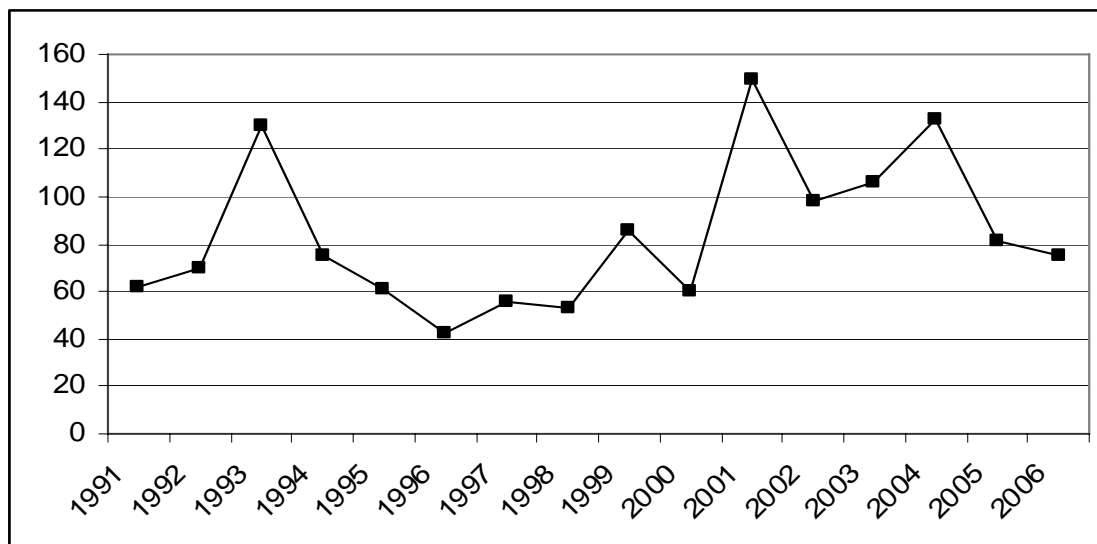
Fast det är Mellanöstern därifrån antalet invandrare till Finland har varit det största, är den största nationalitetsgruppen representerade bland invandrarna i Finland människorna från Somalia. Tabell 2 ovan presenterar hemländer av de asylsökande som har kommit till Finland år 2006. Sammanlagt är det från Somalia som det har under åren kommit mest invandrare till Finland och också år 2006 ligger landet ganska högt uppe på listan. Landet som år 2006 har varit hemlandet för den största invandrargruppen som har kommit till Finland, Bulgarien, är enligt min åsikt ett lite överraskande land att stå först på listan. Eftersom man vet att det är krig i Mellanöstern skulle man tro att därifrån skulle det komma stora mängder invandrare. Jag antar att krigets inverkan på invandrarstatistiken kommer att synas klarare i framtiden om kriget ännu fortsätter.

Länder som Irak, Iran och Afghanistan ligger ändå ganska högt på listan men jag skulle ha väntat att de ligger ännu högre uppe. Sammanlagt har 2324 människor sökt asyl i Finland år 2006 och som tabell 1 visar har 1142 fått uppehållstillstånd. Av dessa 1142 var 547 kvotflyktingar, 435 asylsökande som har fått positiv beslut och 160 sådana som har blivit återförenade med sin familj. (Arbetskraftsbyrån 2006a.)

3.1 Invandrarna i Vasa

Jämfört med invånarantalet finns det relativt mycket invandrare i staden Vasa: av stadens ca 57 600 invånare är ca 3,7 % invandrare (Haveri 2007). Under årens lopp har antalet invandrare ökat i Vasa som det också har i hela Finland, och idag är Vasa bland de städer som tar emot mest invandrare i hela Finland. Det finns inga uppgifter varför tvåspråkiga städer som Vasa, Åbo och huvudstadsregionens stora städer tar emot mest invandrare i Finland men man kan tänka sig att de städerna har mer kapacitet att utbilda och integrera invandrare än mindre städer, dessutom är olika språk inte något ovanligt i t.ex. Vasa, Åbo och Helsingfors eftersom tvåspråkigheten (finska och svenska) är levande där. En viktig orsak till att det finns mycket invandrare i dessa städer är att invandrarna vill naturligtvis flytta till en stad där de redan har t.ex. bekanta eller släktingar eller att de annars verkar att där finns flera invandrare. Städerna som har en stor invandrarantal kan ofta också erbjuda service som invandrarna kan behöva (t.ex. tolkar, hemspråklärare) så det troligen känns tryggare att bo i en sådan stad (Liebkind 1994: 38). Antalet invandrare i Vasa är idag över 2000 och Tabell 3 nedan visar hur antalet invandrare har växlat mellan åren 1991 och 2006.

Tabell 3. Antalet invandrare till Vasa per år (bygger på statistik från Arbetskraftsbyrån 2006a)

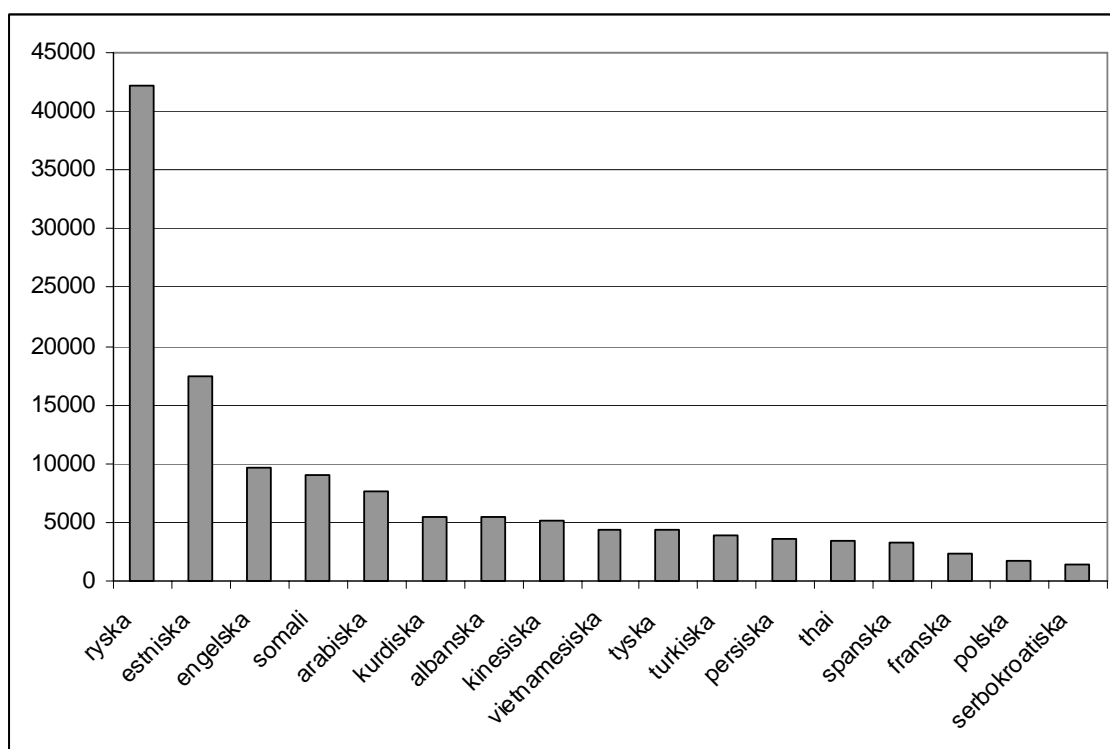

Tabell 3 visar att det har varit några år när antalet invandrare har varit större än under andra år. Åren 1993, 2001 och 2004 har haft de största antalen invandrare som har flyttat till Vasa och samma fenomen har också hänt på nationell nivå. Den viktigaste orsaken till att antalet invandrare har varit mycket stor i början av 1990-talet är troligen EU. I mitten av 1980-talet skrev Frankrike, Tyskland och Benelux-länderna under Schengenavtalet som skulle garantera fri rörlighet av människor mellan dessa länder. Avtalet var speciellt eftersom den inte gällde bara medborgare i dessa länder utan också alla andra som reser i eller via dem. Övriga EU-länder var först skeptiska mot en sådan frihet men en efter en har också skrivit under avtalet, de nordiska länderna i 1996. (EUROPA 2005.) Att man öppnade de europeiska gränserna på ett så radikalt sätt har naturligtvis påverkat också invandringen mycket starkt. 2000-talets stora invandring kan ha sin bakgrund i krigar i Afghanistan och Mellanöstern: Irak, Iran och Afghanistan är alla bland de nationaliteter som har mest representanter bland invandrarna i Finland och en mycket stor del av dem har flyttat just under slutet av 1990-talet och början av 2000-talet. (Arbetskraftsbyrån 2006a.)

3.2 Invandrarspråk

I slutet av år 2006 var det 156 827 människor i Finland som har något annat modersmål än finska, svenska eller samiska. Antalet människor bildar en grupp som är 3 % av Finlands befolkning och när man t.ex. jämför med det att andelen svenskspråkiga är 5,5 % av Finlands befolkning är invandrarna relativt många. Den största språkgruppen inom invandrarspråken i Finland är ryskspråkiga med hela 42 182 talare. På andra platsen kommer estniskan med 17 489 talare och på tredje platsen engelska med 9659 talare. Efter engelskan jämnar sig antalet talare så att den sjunker ganska sakta, som följande tabell också visar. (Tilastokeskus 2007a.)

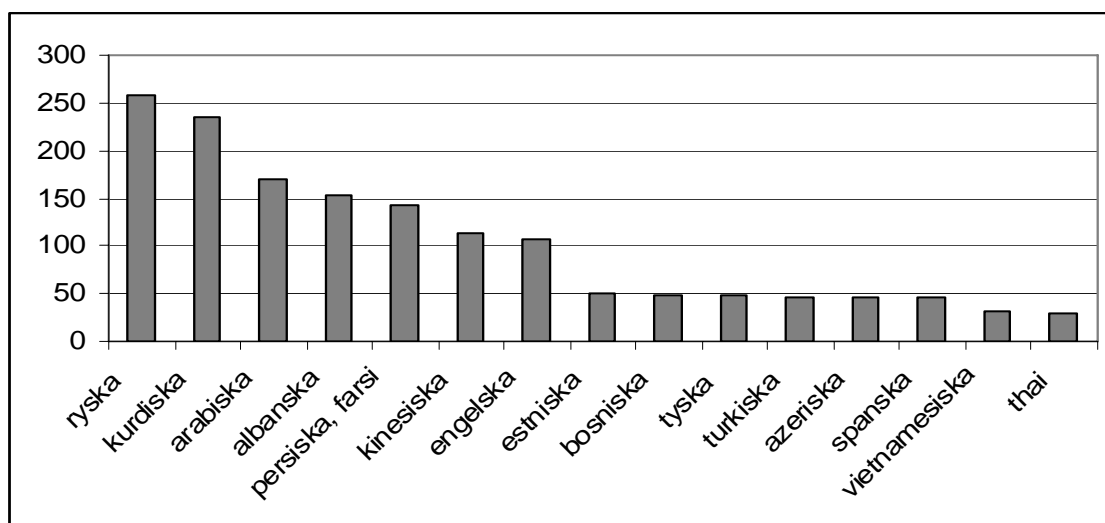
Tabell 4. Invandrarspråk i Finland (utgående från tabellen i Tilastokeskus 2007b)

Enligt min åsikt är det förvånande att antalet rysktalande människor i Finland är så mycket större än de andra språken. När man vet att den största invandrargruppen i Finland kommer från Somalia är det speciellt förvånande att somali ligger först på fjärde plats och ryskan har en så stark majoritet.

Invandrarna i Vasa representerar över 70 olika språk. De två språk som har klart mest talare är ryska (259 talare) och kurdiska (234 talare). Tabell 5 visar att det också finns flera språk som har relativt mycket talare men också att antalet talare per språk sjunker kraftigt efter de största språkgrupperna. (Vasabladet 2005.)

Tabell 5 . Invandrarspråk i Vasa (utgående från tabellen i Vasabladet 2005)

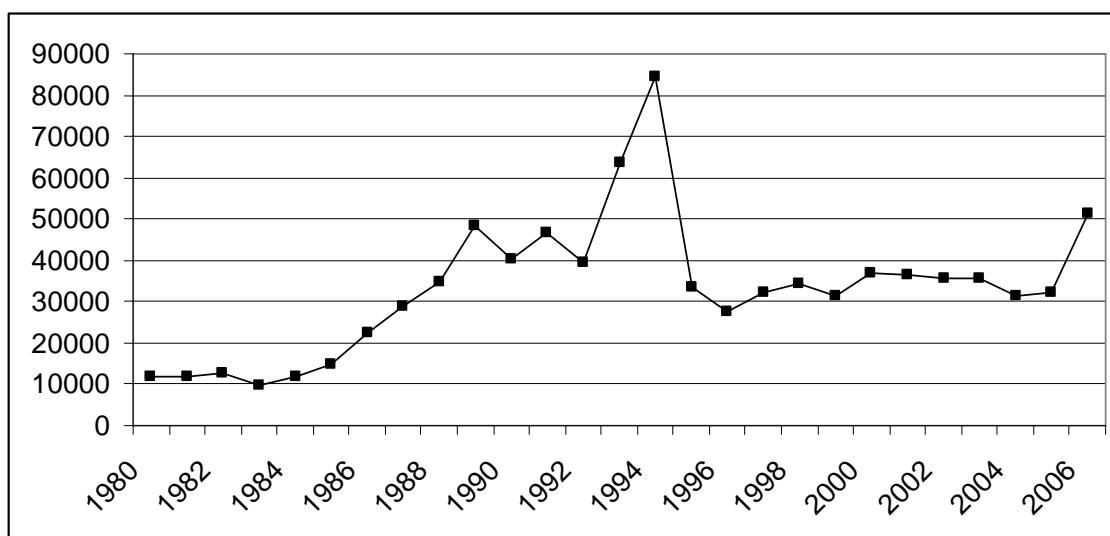

I tabell 5 presenteras inte alla språk som har talare i staden Vasa utan bara de 15 största grupperna. De mindre språkgrupperna har från högst 18 talare och flera språk kan ha bara en som talar språket som modersmål. Bland språken som är med i Tabell 5 finns naturligtvis inte finskan och svenskan eftersom de är de officiella språken. Det som enligt min åsikt är förvånande är att spanskan ligger så lågt på listan. Jag har själv märkt att den spanskspråkiga minoriteten i Vasa är mycket aktiv grupp och jag förväntade mig att spanskan skulle vara en av de största språkgrupperna i Vasa.

4 INVANDRARNAS I SVERIGE

Det talas nuförtiden mycket om att Sverige tar emot mer invandrare än Finland. Enligt Migrationsverket (2007a) i Sverige är detta sant. Tabellen nedan visar antalet människor som har fått uppehållstillstånd i Sverige mellan åren 1980 och 2005. När man jämför det med tabell 1 som beskriver situationen i Finland ser man skillnaden mellan de två länderna.

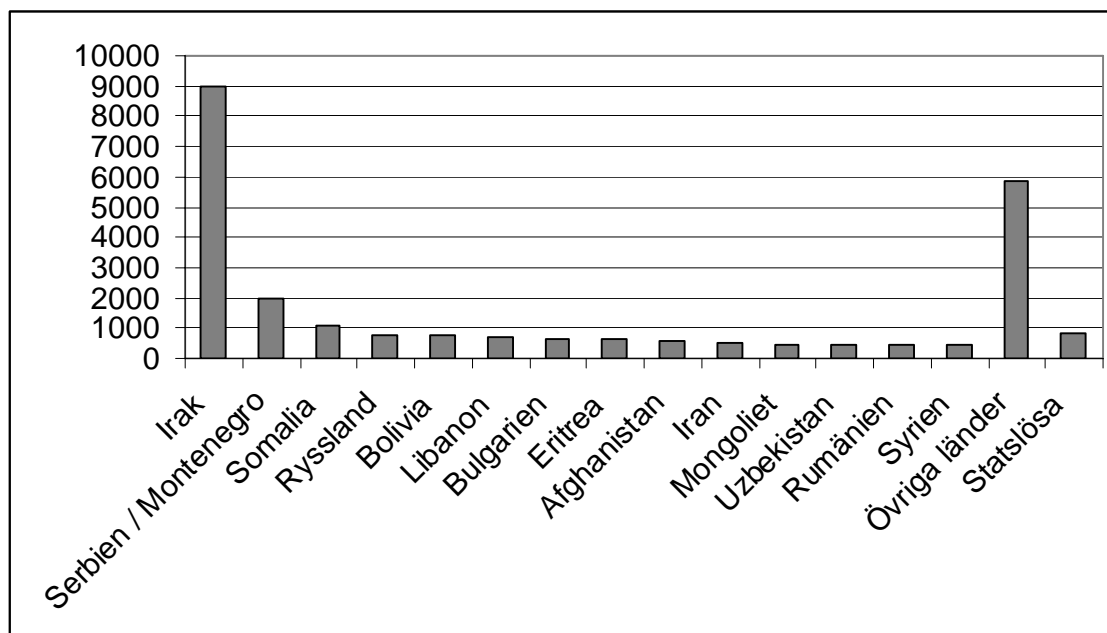
Tabell 6. Antalet invandrare till Sverige per år (Utgående från statistiken på Migrationsverket 2007a)

I antalen som tabell 6 ovan beskriver hör kvotflyktingar, asylsökande samt anhöriga till människor som redan har fått uppehållstillstånd. Lika som i tabell 1 som representerar motsvarande fakta i Finland syns det också i tabell 6 en ovanligt stor invandring till Sverige runt mitten av 1990-talet. Orsakerna kan tänkas vara desamma: EU och Schengenavtalet som båda påverkade människornas fria rörlighet i Europa (se 3.1). När man jämför tabell 1 och tabell 6 märker man att de inte representerar samma tidsperiod. I tabell 1 börjar statistiken redan från 1973 när den i tabell 6 börjar först från 1980. Situationen som beskrivs i början av båda tabellerna är dock likadan: det har kommit ganska lite invandrare. Vad som händer i statistiken som gäller Sverige (tabell 6) före år 1980 ser man inte från statistiken i detta arbete men man skulle kunna tro att

invandringen dit har då varit lite större. Trots att det tidigare flyttade många finländare till Sverige finns Finland nuförtiden inte längre med i statistiken som beskriver hemländer till asylsökande som har kommit till Sverige.

Tabell 7. Länder därifrån asylsökande har kommit till Sverige år 2006 (utgående från Migrationsverket 2007a)

Sammanlagt har 24 322 människor sökt asyl i Sverige år 2006. Motsvarande siffra i Finland var 2324. När Sverige år 2006 gav uppehållstillstånd till 51 293 människor (20 663 flyktingar och asylsökande samt 30 630 anhöriga till personer som redan har fått uppehållstillstånd) gav Finland det för sammanlagt 1142 personer. En del av de här stora skillnaderna mellan länderna beror på olika stora flyktingkvoter: Finland har 750 (Arbetskraftsbyrån 2006a) och Sverige 1700 (Migrationsverket 2007c) men det förklarar naturligtvis bara en liten del av skillnaden. Trots att det är i allmän kändedom att Sverige tar emot mycket mer invandrare än Finland var skillnaden enligt min åsikt överraskande stor.

5 LAGAR OCH BESTÄMMELSER

I detta kapitel kommer jag kort att presentera de lagar som stadgar om invandrarnas ankomst, ställning, rättigheter och plikter när de kommer till och när de lever i Finland. Som ett viktigt hjälpmedel i det här kapitlet har jag haft statens författningsdata Finlex (www.finlex.fi).

Det finns ett antal lagar som har att göra med invandrarnas ställning, rättigheter och plikter i Finland. Alla de lagar som gäller invandring till Finland har blivit godkända under 1990-talet och 2000-talet vilket tyder på att det har kommit ett stort antal invandrare och flyktingar till Finland under de åren. Den stora invandringen kan tyda på det att det fanns stora krigar i Europa under 1990-talet och en viktig orsak kan vara det att Sovjet slutade existera och det bildades flera nya små länder.

Den viktigaste lagen som har att göra med invandrare är *Utlänningslagen (301/2004)* som också är den mest omfattande. Lagens syfte är följande:

[...] att genomföra och främja god förvaltning och rättssäkerhet i utlänningsärenden. Syftet med lagen är dessutom att främja reglerad invandring och internationellt skydd med respekterande av de mänskliga rättigheterna och de grundläggande fri- och rättigheterna samt med beaktande av internationella fördrag som är förpliktande för Finland.

Lagen är omfattande eftersom den tillämpas i princip alla situationer när det gäller invandrare: flyttning till Finland och från Finland samt vistelse och arbete i Finland. Lagen innehåller många praktiska råd t.ex. om användningen av en tolk i vissa situationer samt hur man tillämpar lagen till minderåriga. Förutom Utlänningslagen gäller också följande lagar eller delar av dem invandring och invandrare:

14/1993

Lag om särbehandling av asylsökningar som gjorts av vissa medborgare i det forna Jugoslavien

Lagen beskriver hur man hanterar ansökningar angående uppehållstillstånd, asyl och arbetstillstånd när det gäller invandrare från det forna Jugoslavien.

156/1995

Lag om utlänningsverket

Lagen om att grunda ett utlänningsverk som har som sitt viktigaste uppgift att upprätthålla utlänningsregistret samt ta hand om vissa ärenden som har att göra med utläningar och finskt medborgarskap.

1270/1997

Lag om utlänningsregistret

Lagen beskriver vad utlänningsregistret ska innehålla och hur den används. Med i registret finns information om alla utläningar i Finland (inte diplomater och liknande). Registret existerar för att underlätta olika beslut som gäller invandrare (uppehållstillstånd, arbetstillstånd osv.), för att övervaka vem som kommer till Finland och vem som flyttar bort samt för att trygga staten.

493/1999

Lag om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande

Lagen beskriver omfattande vem som har ansvaret för integrationen av invandrarna, hur den utförs och vad det egentligen betyder. I den stadgas också hur man hanterar barn som kommer till Finland utan en vårdnadshavare, i vilka registrer en utlänning i Finland ska höra till (t.ex. utlänningsregistret) samt vilka bestämmelser hör utläningarna i Finland. Med i lagen finns också information om vilka förpliktelser och vilka rättigheter (t.ex. ekonomiskt stöd) en invandrare har.

511/1999

Förordning om främjande av invandrades integration samt mottagande av asylsökande

Förordningen kompletterar och går djupare in på faktorer som behandlas i lag 493/1999 som presenteras ovan.

660/2001

Lag om minoritetsombudsmannen

I lagen beskrivs vad en minoritetsombudsman är, vad är syftet med hans eller hennes arbete samt befogenheter han eller hon har i sitt arbete.

193/2002

Statsrådets förordning om utlänningsverket

En tillägg till lagen om utlänningsverket (156/1995) där det föreskrivs om en överdirektör som har som uppgift att leda, övervaka och utveckla utlänningsverkets verksamhet.

359/2003

Medborgarskapslag

En mycket omfattande och detaljerad lag om vem som får, behåller eller förlorar det finska medborgarskapet, samt hur man behandlar dessa ärenden. Lagen har som syfte att reglera vem som får och vem som förlorar medborgarskapet så att resultaten blir den bästa möjliga för både individen och staten.

21/2004

Lag om likabehandling

En mycket viktig lag som har som syfte att främja och trygga likabehandlingen i Finland. I lagen berättas också vad man ska göra om man har blivit utsatt för diskriminering.

309/2004

Lag om förutsättningarna för förvärvsarbete för medborgare i Tjeckien, Estland, Lettland, Litauen, Ungern, Polen, Slovenien och Slovakien

I lagen beskrivs med vilka förutsättningar medborgarna av de ovannämnda länderna kan arbeta i Finland. Lagen är egentligen lite föråldrad eftersom den gäller medborgarna i de ovannämnda länderna som i lagen beskrivs som medborgare i länder utanför EU. En del av länderna är ju nuförtiden EU-medlemmar.

799/2004

Statsrådets förordning om medborgarskap

En tillägg till medborgarskapslagen (359/2003) där det föreskrivs om bl.a. barn som har fått medborgarskap på grund av pappans finska medborgarskap, myndighetens utlåtanden samt hur man påvisar språkkunskaperna (finska och svenska).

1029/2005

Inrikesministeriets förordning om utlänningsverkets avgiftsbelagda prestationer

I förordningen listas ut vilka prestationer på utlänningsverket som är avgiftsbelagda.

Som listan ovan visar har den första lagen stiftats redan år 1993. Året är viktigt eftersom då ökade antalet invandrare kraftigt (se tabell 1) och invandringen till Finland blev riktigt aktuell. Under senaste tiderna har det kommit flera tillägg eller förändringar till lagarna som gäller invandrare. Under 2007 har t.ex. Utlänningslagen uppdaterats när det gäller avlägsnande ur landet (283/2007) och uppehållstillstånd för studier (486/2007). Att lagarna hela tiden uppdateras är en mycket positiv utveckling eftersom det betyder att man i regeringen och riksdagen tycker att invandrarärendena är viktiga och de bör betraktas som aktuella.

6 NEGATIVA ASPEKTER PÅ INVANDRING

Trots att det finns flera olika projekt och tjänstemän som har som avsikt att förminska rasismen och utslagningen (se t.ex. Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma 2006) finns det ändå situationer där invandrarna möter rasism och hat mot sig själva. På internationell nivå finns det inom EU en människorättsfullmäktige som har som uppdrag att följa människorättsituationen i medlemsstaterna. År 2001 gav människorättsfullmäktigen vissa rekommendationer åt Finland för att kunna förbättra bl.a. invandrarnas ställning här i landet. För att förverkliga dessa rekommendationer stadgades bl.a. lagen om likabehandling (21/2004) och enligt människorättsfullmäktiges rapport år 2006 har den hjälpt förebygga rasism. Trots alla goda åtgärder Finland har gjort är människorättsfullmäktigen ändå orolig över t.ex. asylsökandes situation och har givit mera rekommendationer för att förbättra situationen vidare. Som exempel på situationen i Finland när det gäller rasismen kan nämnas Polisyrkeshögskolans statistik från 2005: 569 människor hade gjort en polisanmälan med rubriken rasism och av dem var 70 % utlänningar eller finländska medborgare med utländsk bakgrund. Dessutom var 25 % av offren människor med helt finländsk bakgrund men majoriteten av dem var med en utländsk människa när brottet hände. Under samma år var 708 människor misstänkta för rasistiska brott och av dem var 90 % finländska medborgare och 80 % också födda i Finland. (Lepola & Villa 2007: 116, 128.) Problemet med rasistiska brott är att de ofta inte anmäls till polisen. I Jasinskaja-Lahti, Liebkind & Vesala (2002: 99-101) beskrivs en undersökning om rasism i Finland. I den förekommer det att 86 % av invandrare som har blivit diskriminerad eller behandlad rasistiskt har inte anmält det till polisen. Orsaken till det är att de var rädda för hämnd, trodde att saken inte hör till polisen eller att polisen inte kan göra något, eller att polisen inte tror på det som har hänt. På grund av dessa faktorer kan man inte helt lita på statistiken ovan, den baserar sig på polisens information om vem som har anmält vilka brott.

Förutom risken för att fysiskt bli rasismens offer kan det också mentalt vara väldigt tungt att flytta till ett främmande land. Ibland kan orsaken till flyttningen vara positiv, såsom att man har förälskat sig eller får flytta till något land efter en familjemedlem som redan är där. Flera gånger är orsaken dock någon annan: krig, fattigdom eller

naturkatastrofer i hemlandet. När man är tvungen att lämna sitt hemland på ett så upprörande sätt är det inte lätt att vänja sig vid ett nytt hemland. Enligt Hägglund (2006) kan väntan på ett beslut att få stanna i Finland ibland vara mycket lång. Den långa väntan kan orsaka t.ex. depression, passivitet, sömnlöshet och koncentrationssvårigheter vilka kan i värsta fall leda till t.ex. psykoser eller självmordsförsök. Dessa allvarliga symptom är enligt Hägglund (2006) Oravais flyktingförläggningens, och möjligen också andra förläggningarnas, problemområden vilka man måste fästa mycket uppmärksamhet till och försöka ordna stöd och hjälp så att t.ex. självmord inte händer på grund av dem. Förutom traumatiska händelserna i hemlandet beskriver Liebkind (1994: 32) också andra faktorer som kan orsaka olika negativa psykiska reaktioner hos invandraren. Enligt henne är samhörigheten med någon en av de viktigaste faktorerna som en invandrare måste ha i ett nytt hemland: det spelar ingen roll om den är en människa med samma kulturella bakgrund som invandraren själv har eller om den är en som hör till majoritetsbefolkningen, bara att det finns någon som bryr sig. En faktor som också kan orsaka ångest hos invandraren är eventuella stora förändringar i invandrades socioekonomiska status. Om invandraren är högutbildad och har i sitt hemland fått bra lön och plötsligt blir arbetslös eller får ett arbete med dålig lön kan det vara en svår sak att hantera utöver andra förändringar. Det som också kan göra invandringen ännu tyngre är åldern då man flyttar: om man är i åldern till vilken det annars också hör stora förändringar (t.ex. ungdom eller ålderdom) kan invandringen bli ännu svårare att hantera.

En ytterligare negativ aspekt när det gäller invandringen är arbetslösheten hos dem i det nya hemlandet, vilket jag redan ovan nämnde. Situationen i Finland har dock förbättrat en hel del men ännu finns det mycket mer arbetslösa bland invandrarna än det finns bland människor med finländsk bakgrund. År 2006 var 8 % av människor med finländsk bakgrund arbetslösa. Den motsvarande siffran hos invandrarna var 25 %. Situationen nuförtiden är alltså mycket bättre än t.ex. 1994 då arbetslösheten hos finländare var 17 % och hos invandrare hela 53 %, men situationen går fortfarande att förbättras. (Arbetskraftsbyrån 2006b.)

För att minska risken att invandrarna drabbas av svåra psykiska problem ska man försöka göra deras väntetid kortare. Man skall också försöka aktivera invandrarna så mycket som möjligt med hjälp av t.ex. språkstudier, fritidsaktiviteter och praktikplatser på olika ställen. Det är också viktigt att erbjuda så mycket information om deras nya hemland som möjligt, och arrangera tillfällen där de själv får ta reda på de saker som de är intresserade av.

7 UNDERVISNING AV INVANDRARNAS

Det som är det första och det viktigaste i invandrarundervisningen är språkundervisning. En invandrare skall allra först lära sig antingen finska eller svenska eftersom det utgör en grund för alla andra kommande studier i deras liv i Finland. Det är också mycket viktigt att stöda invandrarens eget modersmål på så sätt att det kan förvaras och även utvecklas också när de bor här i Finland. (Undervisningsministeriet 2002.) I detta kapitel kommer jag att presentera Evangeliska folkhögskolan i Österbotten som ligger i Vasa och som ger språkundervisning åt vuxna invandrare, samt Oravais flyktingförläggning som ger undervisning, bostad och annat stöd åt invandrarfamiljer medan de väntar på ett beslut om de får stanna i Finland eller inte. De två anstalterna har olika syften och jämförelsens skull vill jag presentera båda. Först kommer jag kort att nämna undervisningen av invandrarbarn, fast tyngdpunkten i detta arbete ligger vid vuxna språkinlärare. Som sista del av detta kapitel kommer jag att presentera en invandrarlärare. Läraren arbetar vid EFÖ och avsnittet baserar sig på en intervju av läraren samt ett frågeformulär som läraren fyllde i.

Ett barn som flyttar till Finland sätts i mån av möjlighet på den årskurs hans eller hennes ålder motsvarar. I undervisningen tillämpas grundskolans nationella läroplan med speciell fokus på kulturen och språken i Finland men också elevens egen kultur och modersmål. Om språkkunskaperna hos invandrarbarnet inte är tillräckliga för att genast klara sig i en finsk- eller svenskspråkig klass kan eleven få undervisning i finska/svenska som andraspråk. Också undervisning i elevens eget modersmål arrangeras om det är möjligt i kommunen. I Vasa finns invandrareleverna i huvudsak samlade i två skolor: Palosaaren koulu (lågstadium) och Vöyrinkaupungin koulu (högstadium). (Vaasan kaupunki 2007; Opetushallitus 2006.)

Evangeliska folkhögskolan i Österbotten

I Vasa är det bl.a. Evangeliska folkhögskolan i Österbotten (EFÖ) som ger undervisning åt invandrarna. På EFÖ studerar det nästan 40 invandrare för att nå en sådan nivå i

svenska och finska att de klarar sig i arbetslivet eller att de kan fortsätta studera i t.ex. yrkeshögskolan eller universitetet. Förutom språk studerar de också samhälle, kultur och religion samt praktiska ämnen såsom musik och datakunskap. (Evangeliska folkhögskolan i Österbotten 2006.) Evangeliska folkhögskolan skiljer sig från flyktingförläggningarna på det sättet att där studerar också finländare och den fungerar som en skola och inte som ett ställe där man bor och som erbjuder olika service. Dessutom har Evangeliska folkhögskolan såsom namnet redan tyder på, religiöst basis på sin undervisning.

Oravais flyktingförläggning

Oravais flyktingförläggning ligger i västra Finland i Oravais kommun. Förläggningen är en av Finlands 16 flyktingförläggningar och den upprätthålls av kommunen likaså som majoriteten av förläggningarna i Finland (Työministeriö 2006; Oravais flyktingförläggning 2004). Flyktingförläggningens uppgift är att ”ordna tillfällig inkvartering, ge sjuk-, hälso- och socialvård, samt organisera en meningsfull dagverksamhet för asylsökande” (Oravais flyktingförläggning 2004). I Oravais flyktingförläggning finns det för tillfället över 150 invandrare från 24 olika länder. De största grupperna är Somalier och Iranier. Under de 15 år som flyktingförläggningen har existerat har det bott ca 2400 invandrare i förläggningen och antalet olika länder representerade är 63. Enligt förläggningens chef har antalet invandrare i Oravais minskat eftersom det har blivit lite lugnare ute i världen och på grund av Europeiska Unionen är det inte lika enkelt att komma till Finland som det var förr. (Hägglund 2006.)

Till Oravais flyktingförläggning kommer invandrarna efter att deras bakgrund har granskats och medan de väntar på beslutet att få stanna i Finland eller vara tvungna att flytta tillbaka till sitt hemland. I Oravais flyktingförläggning är alla invandrarna spontana flyktingar vilket betyder att de inte kommer direkt dit från sitt hemland utan de har tidigare varit i någon annan förläggning eller liknande. I Oravais flyktingförläggning stannar en invandrare vanligtvis ett till två år men det finns även folk som har stannat

där upp till sex år på grund av att det tar relativt länge att fatta ett beslut om invandraren får stanna i Finland eller inte. Det är också möjligt för invandrarna att beklaga beslutet om det inte har varit det som de har förväntat sig och då förlänger naturligtvis också väntetiden. (Hägglund 2006.)

På Oravais flyktingförläggning studerar invandrare först och främst språk. De får välja antingen finska eller svenska eller båda om de vill. De får också studera datakunskap och använda datorer i också sina andra sysselsättningar, delta i praktiker på företag samt sportaktiviteter och sköta sitt eget bostadsområde. Det viktigaste när det gäller aktiviteter för invandrarna är inte hurdana de är utan att de överhuvudtaget finns. Såsom ovan nämndes kan väntetiden ibland vara mycket lång vilket gör att den kan också bli mentalt mycket tung. För att bättre kunna bearbeta denna stress är det viktigt att det finns många olika aktiviteter som invandrarna kan delta i (se kapitel 6).

Intervju med en invandrarlärare

Detta avsnitt baserar sig på frågeformuläret som läraren fick svara på (se bilaga 2) samt intervjun och diskussionerna jag har haft med läraren då jag har varit och observerat i invandrarklassen på EFÖ. Läraren som jag här berättar om undervisar svenska till både en nybörjargrupp och en fortsättningsgrupp. Båda grupperna består av vuxna invandrare från olika länder och de har alla redan fått uppehållstillstånd i Finland.

Läraren har som utbildning specialiserad klasslärarexamen. Läraren har också specialiserat sig på undervisning av svenska som andraspråk genom att ha deltagit i pd-utbildningen (flerspråkighetsfostran) vid Levón-institutet vid Vasa universitet. Läraren har jobbat som lärare sedan 1978 och undervisat hela tiden invandrare. Enligt läraren var de först en del av ”den vanliga gruppen” som studerade svenska men senare på 1990-talet bildades det en egen grupp för invandrarna på grund av att det kom allt mer invandrare till Finland. Tidpunkten då läraren har märkt en ökning i antalet invandrare är ingen överraskning när statistiken (se tabell 1 och tabell 3) visar att både i Vasa och i hela Finland har antalet invandrare då ökat mycket.

Det som enligt läraren är den största skillnaden mellan invandrarundervisningen och den ”vanliga” språkundervisningen är att läraren och studerandena nödvändigtvis inte har ett gemensamt språk. Både läraren och studerandena får klara sig med gester, miner och bilder, och vara mycket kreativa för att göra sig själva förstådda. Dessutom kan studerandenas tidigare utbildning variera mycket: allt från högskoleutbildade till personer som inte äns har slutfört grundskolan kan hamna i samma grupp. Trots att det finns flera utmaningar i undervisningen berättar läraren att hon ofta får starka emotionella band till studerandena. Det kan hända att läraren är studerandenas första ”riktiga” kontakt till svenskan och den svenskspråkiga delen av Finland så det är inte förvånande att läraren blir en viktig person till studerandena.

8 GENOMGÅNG AV SVAREN PÅ FRÅGEFORMULÄRET

I detta kapitel kommer jag att presentera och analysera svaren som jag fick på frågeformuläret som jag delade ut i en invandrarklass. I de punkter som det är möjligt kommer jag också att jämföra svaren som jag fick med svaren som Holtti & Herberts (2006) fick med sin undersökning.

8.1 Studerandenas bakgrund

I detta avsnitt kommer jag att presentera bakgrunden hos studerandena som svarade på mitt frågeformulär. Informationen som presenteras i detta avsnitt har jag fått från frågeformuläret som forskningsgruppens lärare fyllde i, samt diskussionen som vi hade då läraren fyllde i frågeformuläret den 15 mars 2007. Gruppen består vanligtvis av 12 studerande, men frågeformuläret besvarades av 11 eftersom en av studerandena inte var på plats. Studerandena går på fortsättningskursen i svenska språket vid EFÖ i Vasa. Att de går på fortsättningskursen betyder i praktiken att de studerar sitt andra år vid EFÖs invandrarlinje eller har motsvarande kunskaper i svenska språket. Enligt läraren är majoriteten av studerandena sådana som studerar andra året vid EFÖ men det finns också några som tidigare har studerat svenska t.ex. på Arbis i Vasa och nu studerar första året vid EFÖ. På EFÖs invandrarlinje finns det också en nybörjargrupp med 25 elever men jag valde att utföra min undersökning med fortsättningsgruppen eftersom läraren rekommenderade det: enligt läraren är gruppen mycket homogen i sina kunskaper i svenska samt aktiv och hjälpsam, och därför en bra informantgrupp.

I tabell 8 nedan presenteras studerandenas kön, födelseår och modersmål samt landet därifrån de har flyttat till Finland och när de har gjort det. Största delen av studerandena i gruppen är kvinnor (9), och män (2) är en klar minoritet.

Tabell 8. Studerandenas bakgrund

Kön	Födelseår	Modersmål	Flyttat till Finland från	Flyttår
Man	1986	Kurdiska	Kanada	2004
Kvinna	1985	Persiska	Iran	2005
Kvinna	1978	Tyska	Österrike	2006
Kvinna	1978	Spanska	Spanien	2005
Kvinna	1978	Polska och litauiska	Polen	2005
Kvinna	1976	Ryska	Ryssland	2005
Kvinna	1974	Makedoniska	Makedonien	2005
Kvinna	1971	Ryska	Ryssland	2004
Kvinna	1969	Franska	Frankrike	2004
Man	1966	Albanska	Kosovo	2003
Kvinna	1965	Spanska	El Salvador	2005

Som tabell 8 klart visar är variationen i studerandenas födelseår och modersmål mycket stor. Födelseåret varierar mellan 1986 och 1965 och det är bara 1978 som har mer än en representant. Orsaken till att alla studerandena är ca 20-40 år gamla är först det att EFÖ är avsedd för vuxna studerande men också det att majoriteten av invandrarna i Vasa är i den åldern: enligt den stora enkätstudien av Holtti & Herberts (2006) är majoriteten av invandrarna i Vasa mellan 21 och 30 år gamla och antalet 31-40-åriga är bara några procent mindre (alla invandrarna var inte med i undersökningen men urvalet är representativt för Vasa). Såsom i frågan om åldern finns det också en stor variation i studerandenas modersmål och hemländer. Alla utom de som har spanska eller ryska som modersmål representerar sitt modersmål ensam, och också de spankstalande studerandena har olika hemländer, så det är egentligen bara de två ryska studeranden som har likadana bakgrund. Ingen av studerandena har bott i Finland mer än fyra år vilket är ett naturligt resultat när informantgruppen består av studerandena på en fortsättningskurs i svenska. Det är troligen en av de första sakerna man gör när man flyttar till ett nytt land att man lär sig språket.

8.2 Orsaken till invandringen samt familj

Ibland kan orsaken till invandringen vara en svår sak att berätta och det märkte jag med min undersökning. En av studerandena ville tala med mig i situationen då andra fyllde i

blanketterna och frågade om det är obligatoriskt att svara på frågan. Jag märkte först då att berätta om orsaken till invandringen kan vara en så svår sak för en invandrare att det kan orsaka känslor av t.ex. ångest och rädsla, och det ville jag naturligtvis inte att någon av studerandena skulle behöva få. Detta är orsaken till att jag bara har fått tio svar på fråga 2 (*Varför flyttade du till Finland?*).

Den orsak till invandringen som är vanligast hos studerandena i min undersökning är kärlek. Sex av de tio som svarade hade nämnt att de har flyttat t.ex. på grund av äktenskap med en finländare eller äktenskap med en människa som redan har invandrat hit. En studerande svarade att hon vill studera vid universitetet här eftersom det var omöjligt att göra det i hemlandet på grund av hennes religion. En av studerandena ville flytta närmare sin familj som redan bodde i Vasa, en svarade att det kändes viktigt att flytta hit (hon har inte gett närmare förklaring varför) och en svarade att hennes man arbetar här (det framgår inte om han är invandrare eller finländare).

När det gäller familjen i Finland delas studerandenas svar på följande sätt: fem studeranden svarade att de har familj från samma hemland som de, fyra att de inte har någon familj alls här, av ett svar förekommer det att studeranden har familj men inte om familjen är från samma hemland eller från Finland, och en har inte alls svarat. Det visar sig att det som studerandena anser med familj är föräldrar och barn, vissa som har svarat att de har pojkvän eller t.o.m. make i Finland har sedan svarat att de inte har familj alls.

8.3 Utbildning och arbete

När det gäller utbildningen finns det en stor variation i gruppen. Det finns allt mellan högskoleutbildade till sådana som ännu inte har någon utbildning alls. Utbildningar som studerandena själv har angett är följande

- Business Administration
- Makinera (sic!)

- Fotografi
- PhD
- Textil brans (sic!)
- Bokföreläsare
- Reklam, management, textiltryckdesign
- Universitet
- Dagistant
- Ingen utbildning ännu
- Klarat gymnasiet i Canada

Studerandena i det här fallet har som tabell 8 visar inte bott länge i Finland och det är därför resultaten på frågan om arbete blev som de blev: alla i gruppen svarade att de inte arbetar för tillfället (är antingen arbetslösa, studerande eller har inte angett varför de inte arbetar). Två av studerandena vill gärna fortsätta med samma arbete de hade i hemlandet också här i Finland. Den som var dagistant i hemlandet vill i fortsättningen arbeta som städerska och den som inte har någon utbildning ännu vill utbilda sig till tandläkare. Det var förvånande enligt min åsikt att studerandena inte vet vad de vill arbeta med här i Finland när största delen av dem ändå har någon form av utbildning från hemlandet. Det är dock inte så att en invandrare efter att ha lärt sig språket bara kan plötsligt börja arbeta i det nya landet. Enligt Forsander & Ekholm (2001: 64) behövs också naturligtvis yrkesskicklighet, men också kulturell kompetens och sociala kunskaper samt kunskaper om samhällets olika nätverk. T.ex. att vara dagistant i Österrike kan vara någonting annat som det är att vara dagistant i Finland. Det gäller att känna till den finländska (eller finlandssvenska) kulturen ganska bra för att kunna arbeta med barn. Till kulturen hör också t.ex. hur man betar sig i olika situationer och vad man kan säga och vad man inte kan. Det gäller också att kunna hantera olika slags människor som i Finland säkert inte är likadana som i Österrike. Det som också är viktigt är alltså samhällets nätverk: vem fattar besluten som påverkar dagvården, hur ser barnens framtida utbildning ut osv.

I Holtti & Herberts (2006: 7) berättas om invandrarnas yrkesklassificering och enligt de uppgifterna finns det mest människor med invandrarbakgrund i Vasa bland högre tjänstemän och studerande. Majoriteten av både svensk- och finskspråkiga är pensionärer men på andra platsen hos de svenskspråkiga kommer högre tjänstemän och hos de finskspråkiga lägre tjänstemän. När man ser på yrken som min forskningsgrupp har gett märker man att det faktiskt finns flera som har en högre utbildning. Man kan dock inte säkert säga hurdan utbildning t.ex. bokföraren har. Den kan vara en högskoleutbildning men den kan också vara något helt annat.

8.4 Språkkunskaperna

Det som är anmärkningsvärt hos studerandena är att alla kan två eller flera språk. Om man räknar med också studerandenas modersmål finns 19 olika språk representerade i gruppen. Språken är följande (siffran efter språket representerar antalet studerande som har nämnt att de kan språket i fråga):

- albanska (1)
- engelska (9)
- finska (7)
- franska (3)
- italienska (1)
- kroatiska (1)
- kurdiska (1)
- litauiska (1)
- makedoniska (1)
- norska (1)
- persiska (2)
- polska (1)
- portugisiska (2)
- ryska (3)
- serbiska (1)
- spanska (2)
- svenska (10)
- turkiska (2)
- tyska (2)

Som siffrorna visar har svenskan störst antal talare i forskningsgruppen. Att det inte finns elva stycken som skulle ha sagt att de kan svenska beror på att en av studerandena

hade svarat att hon kan flera språk men inte specificerat vilka. Det är klart att hon kan sitt modersmål (ryska) och svenska eftersom hon svarade på frågeformuläret, men på grund av att jag inte vet vilka de andra språken är valde jag att inte inkludera hennes ryska och svenska hit. Engelskan har den näst största gruppen av talare i den här gruppen av studerande. Alla studerandena som har gett någon motivering till var de har lärt sig sina språk nämnde att de har lärt sig engelska i hemlandet eller i skolan eller universitetet (antagligen också i hemlandet).

Holtti och Herberts (2006: 11-13) har kommit till densamma slutsatsen som jag: att det är mycket vanligt hos invandrarna att behärska två eller t.o.m. flera språk. Sammanlagt har 124 invandrare nämnt 59 olika språk som de behärskar. Bland de som tillhör Holttis & Herberts forskningsgrupp var det mest ryskspråkiga (19) vilket enligt informationen i tabell 5 i detta arbete är ingen överraskning. Andra språk som i Holtti & Herberts (2006: 13) har relativt många talare är arabiska, engelska, kurdiska och spanska vilka alla är bland de 15 mest talade invandrarspråk i Vasa (se tabell 5).

8.5 Relation till det svenska språket

Till denna helhet hör tre frågor som gäller studerandens bakgrund samt motivation till inläring av svenska. Jag använder desamma tre frågorna också när det gäller finska språket eftersom jag vill jämföra motivationen när det gäller inläringen av finska och svenska. När det gäller tidigare studier i svenska finns det tre studerande i gruppen som har fått undervisning i svenska innan de började studera vid EFÖ. Alla tre har studerat vid Vasa Arbis och två av dem hade t.o.m. angett hur länge de har studerat där: den ena fem månader och den andra ett år. En i gruppen nämnde också att ha studerat svenska tidigare på egen hand. De övriga i gruppen (sju studerande) har inte studerat svenska innan de kom till EFÖ. Enligt de här resultaten kan det hända att gruppen i alla fall i början av studierna vid EFÖ inte har varit så homogen som man skulle tro av en invandrargrupp, men det som enligt läraren ofta händer är att de som redan kan lite har hjälpt de övriga i gruppen.

Här det gäller användningen av svenska i omgivningen utanför EFÖ är studerandenas svar mycket positiva: bara en i gruppen har svarat ”inte så mycket” till frågan. Alla andra svarade att de använder eller i alla fall försöker använda svenska. Tillfällen där de använder svenska i är följande: med svenskspråkiga vänner, med äldre människor, med pojkvännens/mannens/sambos familj, i affärer, med rumskompisar och med egna barn. Enligt min åsikt är det en mycket positiv trend att flera har svarat att det har alldeles nyss börjat använda svenska med t.ex. partnern hemma trots att han eller hon kan invandrades modersmål eller de har något annat gemensamt språk.

Orsaken som majoriteten av studerandena har nämnt till att de vill lära sig svenska är att de bor i Finland. Svaren som också flera har angett är att för att kunna arbeta i Finland och för att svenska är pojkvännens/mannens/sambos modersmål. Orsaker som också har nämnts är för att kunna leva ett normalt liv, för att man bara vill, för att kunna kommunicera, för att klara sig på svenskspråkiga regionen, för att hitta vänner, för att man tycker om att lära sig språk och för att kunna resa till Danmark, Norge och Sverige. Det är intressant att en del av studerandena har svarat att de vill lära sig svenska eftersom de bor i Finland när man vet att det i medierna ibland talas om svenskan i Finland med den negativa termen ”tvångsvenskan” (pakkoruotsi) och spekulerar om man överhuvudtaget har någon nytta av att studera svenska i skolan. Naturligtvis är det sant att om man vill få arbete här på Vasaregionen är det viktigt att kunna både svenska och finska. Holtti & Herberts (2006: 28) bekräftar påståendet om att språkkunskaperna är viktiga för arbetets skull. Enligt deras forskning tycker 52 % av invandrarna att bristande kunskaper i svenska eller finska är i viss mån ett hinder i arbetslivet eller samhället. Hela 28 % har svarat att det tycker att bristande språkkunskaper är ett stort hinder.

8.6 Relation till det finska språket

Frågorna som gäller studerandenas relation till det finska språket är alltså samma som i relation till det svenska språket, vilka jag har presenterat i avsnitt 8.5. Som jag tidigare presenterat i kapitel 7 hör det till studierna vid EFÖs invandrarlinje att studera både

svenska och finska. Därför ville jag fråga om studerandena redan har börjat med finskan eftersom enligt läraren börjar en del av studerandena med bara svenskan och med finskan först senare. Jag förväntade mig alltså att ingen eller kanske bara några skulle ha börjat med studierna i finska men resultaten blev dock inte sådana som jag hade förväntat mig: åtta av elva studeranden hade redan börjat studera finska. Alla av dem svarade att de studerar/har studerat finska vid EFÖ och en att studierna har skett på egen hand. Förutom studierna vid EFÖ hade en gått på språkkurs i finska redan i sitt hemland.

Det som är förvånande i jämförelse med antalet studerande som har börjat studera svenska är att bara fyra av elva studerande svarade att de använder finska i omgivningen. Situationer som de nämner att de använder språket i var: om inte någon förstår svenska eller engelska, med finskspråkiga kompisar och i skolan. Bara en av dessa fyra var väldigt positiv mot finskan och har flera finskspråkiga kompisar. Andras svar var mer åt det hållet att de bara använder finska om de absolut måste och inte har ett annat alternativ.

Huvudorsaken till att studerandena vill lära sig finska är densamma som med svenskan: för att man bor i Finland. Andra orsaker som studerandena nämnde var för att få arbete, för att människorna i Arbetskraftsbyrån hade sagt det, för att man bara vill, för att kunna kommunicera, för att man tycker om att lära sig språk och för att kunna resa eller bo utanför Vasaregionen. En hade inte alls svarat på frågan (studeranden hade inte heller börjat läsa finska) och en svarade att det finns flera orsaker men inte angett vilka de är.

Det som inte syns i min forskning är att enligt Holtti & Herberts (2006: 20, 27) är engelskan det språket som invandrarna använder i samhället i situationer som de inte klarar av med modersmålet eller finskan. Först som tredje möjlighet kommer svenskan. När det gäller finskan och svenskan har resultaten i min undersökning varit de motsatta. Denna olikhet i svaren kan bero på att EFÖ där jag samlade in mitt material är svenskspråkig men majoriteten av invånarna i Vasa är finskspråkiga vilket också syns i språken som invandrarna väljer att lära sig först.

8.7 Kunskaper i svenska och finska

Allmänt sagt tycker studerandena att de har bättre kunskaper i svenska än vad de har i finska. Det här gäller både kunskaper i muntlig och skriftlig svenska samt hur de tänker sig förstå svenska. I de här frågorna var det ganska många av studerandena som valde att inte alls ge ett svar på frågorna, vilket kan bero på att de har t.ex. inte ännu börjat läsa finska och kan då inte bedöma sina kunskaper i språket. I följande tabeller har jag samlat studerandenas svar till frågorna om deras kunskaper i svenska och finska. Enligt principerna i den semantiska differentialen betyder svar 1 *dåligt* och svar 5 *bra* och siffrorna mellan dem bildar en skala.

Tabell 9. Kunskaper i svenska

Alternativ	1	2	3	4	5	
Att tala svenska	0	1	2	8	0	= 11 svar
Att skriva svenska	0	2	2	6	0	= 10 svar
Att förstå svenska	0	0	1	8	0	= 9 svar

Tabell 10. Kunskaper i finska

Alternativ	1	2	3	4	5	
Att tala svenska	2	1	4	2	0	= 9 svar
Att skriva svenska	2	1	4	1	0	= 8 svar
Att förstå svenska	3	1	2	2	0	= 8 svar

När skalan från ett till fem beskriver språkkunskaperna från *dåligt* till *bra* märker man lätt att studerandena tycker att de ännu inte kan bra någondera av språken eftersom ingen har ringat in alternativet fem. När det gäller kunskaper i svenska är studerandena lite mer åt den positiva åsikten: en klar majoritet har ringat in alternativet fyra i alla tre aspekter av språkkunskaper som finns i frågorna. Det finns också några alternativ tre och två men inga som har tyckt att de kan svenska dåligt. När det gäller kunskaperna i finska språket ser svaren ut lite annorlunda: de är jämnare indelade mellan olika alternativ och dessutom är det flera som har tyckt att de kan finska dåligt. Majoriteten här har dock svarat det neutrala svaret tre när det gäller talande och skrivande av finska.

Som jag redan nämnde kan skillnaden mellan studerandenas tankar om sina kunskaper i svenska och finska bero på att alla inte har börjat läsa finska och kan då inte språket alls eller kan inte bedöma sina kunskaper i det. Det kan också bero på det att de går i en svenskspråkig skola och när skolan fungerar helt på svenska får man övning i svenska hela tiden man är där och utvecklar kanske då ett bättre självförtroende när det gäller kunskaperna i svenska.

8.8 Tankar om språk

Som jag redan har nämnt spelar attityden till språk en stor roll i inläringen av nya språk. I detta kapitel kommer jag att presentera hurdana attityder invandrarstuderandena har till finskan och svenskan, om de tycker att det är lätt eller svårt och viktigt eller oviktigt att lära sig både finska och svenska som de gör vid EFÖ. Alla studerandena hade inte svarat alla frågor vilket kan t.ex. bero på att de inte har förstått frågan eller hellre att de inte kan svara på grund av att de inte har börjat med sina studier i finska ännu. Följande information har jag fått med frågeformulärens del som har rubriken *Dina tankar om språk*.

Studerandena är mycket positivt inställda till både svenskan och finskan. Sju av elva studerandena har ringat in nummer fem i frågan *Det är viktigt att kunna svenska* och åtta av elva i frågan *Det är viktigt att kunna finska*. Tabellerna 11 och 12 nedan klargör hur svaren indelades. Skalan i följande frågor är 1 *nej* till 5 *ja*.

Tabell 11. *Det är viktigt att kunna svenska*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	1	2	7	= 10 svar

Tabell 12. *Det är viktigt att kunna finska*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	1	0	8	= 9 svar

När skalan är från ett till fem med ett som starkast *nej* och fem som starkast *ja* är resultaten mycket positiv. Ingendera av frågorna besvarades av alla studerandena utan frågan om svenskan fick tio svar och frågan om finskan nio svar. I frågan om svenskans viktighet har de tre övriga svarat så att en studerande har ringat in trean och två studeranden fyran. Frågan av finskans viktighet var ännu starkare betonat på det positiva eftersom bara en studerande har svarat något annat än femman, nämligen trean.

Frågan om det är lätt att lära sig två nya språk fick inte lika homogena svar som de två första frågorna. Frågan svarades av nio studeranden och fyra av dem har ringat in trean:

Tabell 13. *Det är lätt att lära sig två nya språk*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	2	1	4	0	2	= 9 svar

Trean är det neutrala alternativet, inte ja eller nej, men också motsatserna, ettan och femman, hade fått två "röster" varje. En studerande har ringat in tvåan. En del tycker alltså att det är lätt att lära sig två nya språk och en del att det är svårt. Majoriteten har dock varken positiv eller negativ inställning till denna fråga. Att majoriteten har svarat varken ja eller nej kan bero på att alla studerandena i gruppen inte ännu har börjat studera finska och då kan inte säga om det är lätt att lära sig två nya språk. En av studerandena har dock velat understryka sin åsikt genom att skriva i slutet av frågeformuläret (dit studerandena fick skriva något annat de kommer på) att det är svårt att lära sig två olika språk. En annan studerande har på samma ställe skrivit att svenskan är lättare att lära sig än finskan.

Det sista påståendet i *tankar om språk*-delen handlar om nyttan av språken. Som en språkmänniska är jag väldigt glad över att hela sju av tio studerande har ringat in femman och tyckt alltså att de behöver både finska och svenska när de bor i Finland:

Tabell 14. *Jag behöver både svenska och finska när jag bor i Finland*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	1	2	7	= 10 svar

De övriga studerandena har också varit lite åt det positiva hållet, men en har valt att ringa in den neutrala trean. Att de är så positivt inställt till språken kan bero på att staden de bor i är Vasa eller någon ort nära Vasa. Här är både finskan och svenskan så synliga i samhället att man märker snabbt att man behöver båda språken.

8.9 Tankar om finländare

I detta kapitel kommer jag att redovisa hurdant invandrarstuderandena tänker om finländare. Som teknik för att få reda på studerandenas tankar jag har använt semantisk differential, d.v.s. olika adjektivpar av vilka studeranden har fått välja den som beskriver hans eller hennes åsikt bäst med hjälp av en skala från ett till fem. I dessa frågor har det hänt samma fenomen som i föregående: alla studerandena har inte svarat på alla och det är därför summan av svaren inte alltid är elva. För klarhetens skull finns det efter varje genomgång av svaren en tabell dit jag har samlat svaren.

Det första adjektivparet är *inåriktade-utåriktade* och till det fick jag nio svar av elva. Majoriteten av studerandena har svarat att finländarna är mer eller mindre inåriktade: två studeranden har ringat in ettan, tre har ringat in tvåan och tre har också ringat in trean. Bara en har ringat in fyran och ingen har valt alternativet fem. Svaren förstärker det som utlänningarna tycker att finländarna är: inåriktade.

Tabell 15. *Inåriktade-utåriktade*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	2	3	3	1	0	= 10 svar

Det andra adjektivparet är *ledsna-glada* och till det har svarat tio av elva studerande. Majoriteten (fem stycken) av studerandena har i denna fråga ringat in det neutrala alternativet tre. Fyra studeranden har ringat in tvåan och bara en studerande alternativet fyra. Enligt studerandena är finländarna alltså mer ledsna än glada.

Tabell 16. *Ledsna-glada*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	4	5	1	0	= 10 svar

Det tredje adjektivparet är *lata-flitiga* och också till den här frågan har tio av elva studerande svarat. Också liksom i föregående fråga har fem studerande ringat in trean. Enligt studerandena är finländarna klart mer flitiga än lata eftersom två studeranden har ringat in femman och två alternativet fyra. Bara en har ringat in ettan och tyckt att finländarna är lata.

Tabell 17. *Lata-flitiga*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	1	0	5	2	2	= 10 svar

Det fjärde adjektivparet är *försiktiga-modiga* och den har också fått tio svar. Majoriteten av studerandena har ringat in ettan eller tvåan: tre studerande till båda alternativ. Två av studerandena har ringat in 5 och de övriga två alternativ har båda fått ett svar. Finländarna är alltså enligt studerandena hellre försiktiga än modiga, vilket man på utländerna ofta också tycker att finländarna är.

Tabell 18. *Försiktiga-modiga*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	3	3	1	1	2	= 10 svar

Det femte adjektivparet är *seriösa-lekfulla* och tio av elva studerande har gett sin åsikt till detta. I förhand anade jag att studerandena tycker att finländarna är ganska seriösa, och svaren visade att min aning var rätt: ingen har ringat in femman vilket skulle ha betytt att finländarna är lekfulla. Alternativen ett, två och tre har alla fått tre studerandena bakom sig och fyran också en studerande.

Tabell 19. *Seriösa-lekfulla*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	3	3	3	1	0	= 10 svar

Det sjätte adjektivparet är *hjälpsamma-ointresserade* och nio studeranden har svarat på det. I svaren finns det en viss tudelning eftersom både 1 och 3 har fått fyra ”röster”. Det nionde studerandet som har svarat har ringat in 2. Svaren visar ändå en positiv åsikt när alla har svarat en siffra som är mer åt den positiva sidan.

Tabell 20. *Hjälpsamma-ointresserade*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	4	1	4	0	0	= 9 svar

Det sjunde adjektivparet är *ovänliga-vänliga* och den är det första till vilken alla i gruppen har gett sin åsikt. Det var en positiv överraskning att studerandenas åsikter är lite mer åt det hållet att finländarna är vänliga. Den klara majoriteten har dock ringat in trean (sju studerande). En studerande har ringat in tvåan och en har också ringat in fyran men två har valt att ringa in femman vilket gör att det intrycket man får av svaren är lite mer positiva än negativa.

Tabell 21. *Ovänliga-vänliga*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	1	7	1	2	= 11 svar

Det åttonde adjektivparet är *fördomsfulla-fördomsfria* och den är ett av de mest intressanta adjektivparen enligt min åsikt. Majoriteten (åtta studerande) av de tio som har svarat har ringat in trean och alternativen två och fyra har båda fått en ”röst”. Det går alltså tyvärr inte att säga om finländarna enligt studerandena är fördomsfulla eller fördomsfria.

Tabell 22. *Fördomsfulla-fördomsfria*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	1	8	1	0	= 10 svar

Det nionde adjektivparet är *ointelligenta-intelligenta* och man skulle hoppas att studerandena skulle vara av den positiva åsikten när de säkert vet hur värdefull man här tycker att utbildningen är. Svaren visar att de har svarat positivt: frågan har fått tolv svar, alternativen tre, fyra och fem alla fyra stycken, fast det i gruppen finns bara elva studeranden. En av studerandena har av någon anledning ringat in både trean och femman, men trots det skulle svaren ännu vara mer åt det positiva oberoende av vilket av svaren studeranden hade valt.

Tabell 23. *Ointelligenta-intelligenta*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	4	4	4	= 12 svar

Det tionde adjektivparet är *orättvisa-rättvisa* och också i det här fallet är svaren klart åt den positiva sidan. Det här adjektivparet är ett av de få som alla studerandena har svarat och majoriteten av de, (sex studerande) har valt fyran, tre studerande har valt trean och två har valt femman.

Tabell 24. *Orättvisa-rättvisa*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	3	6	2	= 11 svar

Det elfte adjektivparet *ovänliga mot invandrare-invandrarvänliga* är ett mycket intressant adjektivpar. "Tyvärr" var svaren indelade så att det inte går att dra några riktiga slutsatser av dem: alla alternativ har fått "röster" och ingen så mycket mer än andra. Det enda som gör en liten skillnad är det att en studerande har ringat in ettan och två har ringat in femman. Detta tyder på att finländarna enligt studerandena är kanske

lite mer invandravänliga än ovänliga mot dem, men ändå har de troligen mycket olika erfarenheter om finländarnas invandravänlighet.

Tabell 25. *Ovänliga mot invandrare-invandravänliga*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	1	3	3	2	2	= 11 svar

Det tolfte adjektivparet *kommer för sent-kommer i tid* framkallade mycket skratt i klassrummet när studerandena svarade på frågeformuläret. De tyckte att de aldrig har sett en finländare som kommer för sent och det syns också i följande svar: åtta av elva har ringat in femman. De övriga är också lite med av den positiva åsikten eller neutrala.

Tabell 26. *Kommer för sent-kommer i tid*

alternativ	1	2	3	4	5	
antalet svar	0	0	2	1	8	= 11 svar

Det som Holtti & Herberts (2006: 43-44) har kommit till är att invandrarna själv tycker att vasaborna förhåller sig ganska positivt till invandrarna, men de finsk- och de svenskspråkiga själv tycker inte alls att de är positivt inställda till invandrare. Denna är en mycket intressant faktor och vilken orsaken till den är, är svår att analysera.

8.10 Tankar om finsk- och svenskspråkiga

Trots att en del av studerandena har bott i Finland (och Vasa) en ganska kort tid har de ännu hunnit forma en bild om skillnaderna mellan de finskspråkiga och de svenskspråkiga finländarna. Enligt Mustila (1990: 48) är det mycket vanligt när man befinner sig i en tvåspråkig miljö att forma olika inställningar, även stereotypiska uppfattningar, om de två språkgrupperna och deras skillnader. Det som studerandena har märkt är enligt min egen åsikt ibland stereotypiska drag hos de finskspråkiga eller det kan också vara så att jag som är från början finskspråkig inte vill medge att en del av

det som studerandena har svarat är sant. Nedan några exempel av invandrarnas svar på frågan om hur de tänker om finsk- och svenskspråkiga i Finland (studerandenas egna ord):

Ex. 1 Finskspråkiga vill inte ha invandrarna i Finland

Ex. 2 [...] Svenskspråkiga finländare dricker inte så mycket, och de är mera likadant som europeiska människor (they are more friendly and less melancholic)

Ex. 3 [...] Finskorna pratar högre än svenskarna, dom är blygare.

Ex. 4 Finskspråkiga Finländare verkar ibland vara mera ledsen än de svenskspråkiga. Men det har att göra med språket. Finska språket har inte så mycket språkmelodi som svenskan [...]

När det gäller påståendet i exempel 1 är det enligt Holtti & Heberts (2006: 44) sant. De har i sin rapport statistik om hur finskspråkiga, svenskspråkiga och invandrare har svarat på frågan *Är det bra att invandringen ökar?*. Resultaten där är följande: 17 % av de finskspråkiga i Vasa tycker att det är bra att invandringen ökar, motsvarande siffran hos de svenskspråkiga är 25 % och hos invandrarna 44 %. När det gäller negativa svaren är resultaten lite överraskande mörka: hela 49 % av de finskspråkiga tycker att det inte är bra att invandringen ökar. De negativa svaren hos de svenskspråkiga är 35 % och hos invandrarna 13 %. En invandrares åsikt om att de finskspråkiga inte vill ha invandrarna i Finland kan alltså vara sant. Majoriteten av svaren innehöll de faktorer som finns i de ovannämnda exemplen. Det finns dock några svar i vilka de finskspråkiga finländarna inte ses med en negativ blick:

Ex. 5 Det är svårt att döma, men beror på varje människa. Dom som jag vet alla är vänliga finländare och svenskspråkiga finländare kanske är mera blyga.

Allmänt sagt tycker studerandena att de svenskspråkiga finländarna är öppnare, gladare, mer utåtriktade, invandravänligare och dricker inte lika mycket alkohol. De här faktorerna kan ha en sanning bakom sig men det kan också hända att de svenskspråkiga

samhället (vänner, familj, skola) påverkar hur studerandena tänker. Flera av studerandena har också svarat att de inte har så mycket kontakter med finskspråkiga och det har ju också visats i 8.6.

9 SAMMANFATTANDE DISKUSSION

Detta arbete hade fyra syften: att forska i invandrarnas bakgrund, attityder och motivation samt kartlägga invandrarsituationen i Finland med speciell fokus på Vasa. Jag valde att undersöka en grupp invandrarstudier vid Evangeliska Folkhögskolan i Österbotten som ligger i staden Vasa. Kartläggningen av invandrarsituationen ville jag göra för att få en stabil grund för hela undersökningen och dessutom ville jag göra en jämförelse mellan Finland och Sverige eftersom det har i medierna talats mycket om att Sverige tar emot mera invandrare än Finland. Statistiken från Arbetskraftsbyrån i Finland och Migrationsverket i Sverige visade att detta är sant.

Allmänt sagt är min forskningsgrupp mer svenskspråkig än finskspråkig. De är självsäkrare om sina kunskaper i svenska än sina kunskaper i finska och det är oftare svenskan som de använder ute i samhället om de måste välja ett annat språk än sitt modersmål. Det visade sig dock att studerandena tycker att det är viktigt att kunna både finska och svenska. Att de är så positivt inställda till båda språken kan bero på att de bor i Vasa eller nära Vasa där båda språken är levande och används i vardagen. Om man skulle göra en likadan frågeställning åt invandrare som bor i enspråkigt finska städer skulle svaren säkert se annorlunda ut: finskan skulle säkert betraktas som viktig men svenskan troligen inte. Man skulle kunna tro att det är svårt att komma till Vasa som invandrare eftersom då ska man studera två nya språk. Invandrargruppen var trots det ganska neutralt inställt till lättheten att lära två nya språk. En intressant aspekt var att trots att gruppen tyckte att både finskan och svenskan är viktiga språk var de neutralt inställda till om de behöver båda språken eller inte. Denna tycks vara ett vanligt tankesätt också bland finländare: språk är viktiga men man kan inte vara säker på att man kommer att använda dem själv i framtiden.

Grovt sagt tycker min forskningsgrupp att finländarna är inåtriktade, ganska ledsna, ganska flitiga, försiktiga, seriösa, ganska hjälpsamma, vänliga, intelligenta, rättvisa och kommer alltid i tid. I saker som gäller invandrare eller andra ”annorlunda fenomen” i samhället beror vår beteende på individen. En del kan vara mycket vänliga mot invandrare och ha inga fördomar men det finns också representanter till motsatsen av

dessa egenskaper. Det var mycket intressant att märka att det visade sig att det som man allmänt tycks tycka om finländare är i det fallet sant.

Som kritik mot mig själv kan jag nämna att jag borde ha arbetat mera med frågeformuläret för invandrargruppen. Det visade sig att frågan om orsaken till invandringen inte var en bra fråga eftersom några av studerandena inte ville tala om den. En del har säkert rätt tunga minnen av flyttningen från hemmet. En annan brist in mitt frågeformulär var adjektivparen i *Dina tankar om finländare*-delen. En del av dem var för svåra att förstå eftersom de är så abstrakta. För att göra saken enklare kunde jag ha använt t.ex. bilder eller hela satser t.ex. *Jag vågar inte visa mina känslor, jag är inåtriktad* respektive *Jag visar mina känslor och talar med andra, jag är utåtriktad*. Det var nämligen med sådana meningar som invandrargruppens lärare fick gruppen att förstå vad adjektivparet betydde. Annars är jag nöjd med mitt arbete. Temat och forskningens resultat var väldigt intressanta. Om jag i framtiden ännu jobbar med likadana teman skulle jag gärna vilja jämföra forskningsgruppen i detta arbete med en motsvarande grupp som studerar vid en finskspråkig läroanstalt. Kanske attityderna till språk vore andra hos dem, eller kanske ändå inte.

LITTERATUR

- Arbetskraftsbyrån (2006). Suomen vastaanottamat pakolaiset. Citerat 27.9.2007: www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/08_maahanmuuttotilastot/ti10623.pdf
- Arbetskraftsbyrån (2006b). Tilastoja ja kaavioita maahanmuutosta (31.12.2006). Citerat 27.9.2007: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/08_maahanmuuttotilastot/kal_su.pdf
- Baker, Colin (1995). *Attitudes and Language*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Downes, William (1998). *Language and Society*. 2nd ed. Cambridge: Cambridge University Press.
- EUROPA (2005). Fri rörlighet för personer – inledning. Citerat 5.5 2007: <http://europa.eu/scadplus/leg/sv/lvb/l14001.htm>
- Ericsson, Eie (1989). *Undervisa i språk. Språkdiraktik och språkmetodik*. Lund: Studentlitteratur.
- Evangeliska folkhögskolan i Österbotten. Invandrarlinjen – GEA 493. Citerat 16.10.2006: <http://www.efo.fi/svenska/invandrar.shtml>
- Forsander, Annika & Elina Ekholm (2001). Maahanmuuttajat ja työ. I: Forsander, Annika, Elina Ekholm, Petri Hautaniemi et. al.: *Monietnisyys. Yhteiskunta ja työ*. Helsinki: Gaudeamus.
- Haagensen, Bodil (2007). *Dialogpedagogik och motivation. En fallstudie på universitetsnivå*. Acta Wasaensia Nr 174. Språkvetenskap 32. Vaasan yliopisto.
- Hallituksen maahanmuuttopoliittinen ohjelma (2006). Citerat 15.10.2007: http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/06_tyoministerio/06_julkaisut/10_muut/mamu_ohjelma19102006.pdf
- Haveri, Johanna (2007). Vaasa, an international city. Vasek Forum 1/2007.
- Holtti, Tom & Kjell Herberts (2006). Vaasa kaksikielisenä ja monikulttuurisena kaupunkina – Vasa som tvåspråkig och mångkulturell stad. Opublicerad forskningsrapport. Vasa: Åbo Akademi.
- Hägglund, Mats, förläggningsschef, Oravais flyktingförläggning. Oravais. Telefonintervju 14.11.2006

- Jasinskaja-Lahti, Inga, Karmela Liebkind & Tiina Vesala (2002). *Rasismi ja syrjintä Suomessa*. Helsinki. Gaudeamus.
- Laurén, Christer (2006). *Tidig inlärnning av flera språk. Teori och praktik*. Tutkimuksia 274. Språkvetenskap 45. Vaasan yliopisto.
- Lepola, Outi & Susan Villa (2007). Syrjintä Suomessa 2006. Citerat 15.10.2007:
<http://www.ihmisoikeusliitto.fi/Syrjinta.pdf>
- Liebkind, Karmela (1994). Maahanmuuttajat ja kulttuurien kohtaaminen. I: *Maahanmuuttajat. Kulttuurien kohtaaminen Suomessa*, 21–49. Red. Karmela Liebkind. Helsinki: Gaudeamus.
- Migrationsverket (2007a). Beviljade uppehållstillstånd 1980-2006. Citerat 16.1.2007:
<http://www.migrationsverket.se/pdf/tiler/statistik/tabs1.pdf>
- Migrationsverket (2007b). Ord och begrepp. Citerat 5.5.2007:
<http://www.migrationsverket.se/>
- Migrationsverket (2007c). Flyktingkvoten. Citerat 27.9.2007:
<http://www.migrationsverket.se/>
- Milroy, Lesley & Matthew Gordon (2003). *Sociolinguistics. Method and Interpretation*. Oxford: Blackwell Publishing.
- Mustila, Eero T. (1990). *Finska gymnasieelevernas motivation för, attityder till och intresse för svenska*. Helsingfors: Helsingfors universitet.
- Opetushallitus (2006). Maahanmuuttajien opetus. Citerat 17.10.2007:
<http://www.oph.fi/pagelast.asp?path=1,438,4171,4198,55459>
- Oravais flyktingförläggning (2004). Oravais flyktingförläggning. Citerat: 23.11.2006:
<http://www.oravais.fi/off/swe/index.html>
- Ruohotie, Pekka (1982). *Aikuisten oppimotivaatio*. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajankoulutuslaitos. Julkaisu N:o 6. Hämeenlinna.
- Savela, Tiina (2005). Finskspråkiga elevers attityder till svenska i Alajärvi. Opublicerad kandidatuppsats. Vasa universitet.
- Tilastokeskus (2007a). Suomen väestö 2006. Citerat 3.7.2007:
http://www.stat.fi/til/vaerak/2006/vaerak_2006_2007-03-23_tie_001.html
- Tilastokeskus (2007b). Suurimmat vieraskielisten ryhmät. Citerat 3.7.2007:
http://www.stat.fi/til/vaerak/2006/vaerak_2006_2007-03-23_kuv_005.html

Turunen, Saija P. (2001). *Aspects of Attitudes to Languages in Finland and Wales*.
School of Education, University of Wales, Banger.

Työministeriö (2006). Vastaanottokeskukset. Citerat 23.11.2006.
http://www.mol.fi/mol/fi/99_pdf/fi/04_maahanmuutto/09_yhteystiedot_hallinto/vastaanottokesk.pdf

Undervisningsministeriet (2002). Opetusministeriön maahanmuuttopoliittiset linjaukset.
Citerat 16.10.2006:
http://www.minedu.fi/OPM/Julkaisut/2003/opetusministerion_maahanmuuttopoliittiset_linjaukset?lang=fi

Utlänningsverket (2004). Flyktingar och asylsökande. Citerat 16.10.2006:
<http://www.uvi.fi/netcomm/content.asp?path=8,2476>

Vaasan kaupunki (2007). Maahanmuuttajaopetuksen arkea. Citerat 17.10.2007:
<http://www.vaasa.fi/Default.aspx?id=514939>

Vasabladet (2005). Twi, ewe och ga är också Vasaspråk. 28.11.2005.

Bilaga 1. Frågeformuläret för studerandena

Jag är Man Kvinna

Jag är född år _____

Mitt modersmål är _____

Du och din familj

1. Varifrån har du flyttat till Finland? När flyttade du?

2. Varför flyttade du till Finland?

3. Har du familj i Finland? Från samma hemland som du? / Från Finland?

Din bakgrund

4. Vilken utbildning har du? / Vad har du tidigare studerat?

5. Arbetar du? Var? / Var skulle du vilja arbeta?

6. Vilka språk kan du? Var har du lärt dig dina språk?

Din relation till det svenska språket

7. Har du studerat svenska någon annanstans före EFÖ? Om du har, var?

8. Använder du svenska i din omgivning? Med vem? I vilka situationer?

9. Varför vill du lära dig svenska?

Din relation till det finska språket

10. Studerar du / har du studerat finska? Om du har, var?

11. Använder du finska i din omgivning? Med vem? I vilka situationer?

12. Varför vill du lära dig finska?

Dina kunskaper i svenska

	Dåligt				Bra
Jag kan tala svenska.....	1	2	3	4	5
Jag kan skriva svenska.....	1	2	3	4	5
Jag förstår svenska.....	1	2	3	4	5

Dina kunskaper i finska

	Dåligt				Bra
Jag kan tala finska.....	1	2	3	4	5
Jag kan skriva finska.....	1	2	3	4	5
Jag förstår finska.....	1	2	3	4	5

Dina tankar om språk

	Nej				Ja
Det är viktigt att kunna svenska.....	1	2	3	4	5
Det är viktigt att kunna finska.....	1	2	3	4	5
Det är lätt att lära sig två nya språk.....	1	2	3	4	5
Jag behöver både svenska och finska när jag bor i Finland.....	1	2	3	4	5

Dina tankar om finländare

Finländarna är.....	Inåtriktade		Utåtriktade		
	1	2	3	4	5
Finländarna är.....	Ledsna		Glada		
	1	2	3	4	5
Finländarna är.....	Lata		Flitiga		
	1	2	3	4	5
Finländarna är.....	Försiktiga		Modiga		
	1	2	3	4	5
Finländarna är.....	Seriösa		Lekfulla		
	1	2	3	4	5

Finländarna är.....	Hjälsamma 1 2 3	Ointresserade 4 5
Finländarna är.....	Ovänliga 1 2 3	Vänliga 4 5
Finländarna är.....	Fördomsfulla 1 2 3	Fördomsfria 4 5
Finländarna är.....	Ointelligenta 1 2 3	Intelligenta 4 5
Finländarna är.....	Orättvisa 1 2 3	Rättvisa 4 5
Finländarna är.....	Ovänliga mot invandrare 1 2 3	Invandrarvänliga 4 5
Finländarna.....	Kommer för sent 1 2 3	Kommer i tid 4 5

Dina tankar om finsk- och svenskspråkiga

Har du märkt skillnader mellan finskspråkiga och svenskspråkiga finländare? Om du har, hurdana?

Annat

Är det något annat du vill berätta/kommentera?

Tack för dina svar!

Bilaga 2. Frågeformuläret för läraren

1. Vilken utbildning har du? Har du specialiserat dig i svenska som andraspråk?

2. Hur länge har du jobbat som lärare?

3. Hur länge har du jobbat med invandrarna?

4. Hur skiljer sig vanlig språkundervisning från invandrarundervisning?

5. Vad ingår i studier vid EFÖ?

6. Vad gör studerandena efter studierna vid EFÖ?

7. Vilken nivå har studerandena i svenska när de börjar här?

8. Hur tycker du att deras språk utvecklas under kursen? Hurdan nivå har de i slutet av kursen?
